

2 **שיר השירים גו'** אשר לשלמה, ישקני מנשיקות פיהו **כי טובים**
 3 **דדיך מניני**¹ (ופירוש רש"י: "כי טובים" - לי דודך מכל משתה בין ומכל
 4 עונג ושמחה. ולשון עברי הוא להיות כל סעודת עונג ושמחה נקראת על שם
 5 היין כענין שנאמר 'אל בית משתה
 6 היין, 'בשיר לא ישתו יין, 'זהיה כנור
 7 ונבל וחליל ותוף ויין משתיהם'. זהו
 8 ביאור משמעו, ונאמר דוגמא שלו על
 9 שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים
 10 אל פנים ואותם דורים עודם ערבים
 11 עליהם מכל שעשוע ומובטחים מאתו
 12 להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד
 13 טעמיה ומסתר צפונותיה ומחלים פניו
 14 לקיים דברו, וזהו ישקני מנשיקות
 15 פיהו').

בס"ד. שבת פרשת מצורע, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ה (הנחה בלתי מוגה)

שיר השירים גו' כי טובים דדיך מניני¹. **ומבאר**
אדמו"ר הגזן ב'לקוטי תורה' דרושי
"שיר השירים"² **שנין ("דדיך מניני") קשור עם**
ענין השמחה, כמאמר רז"ל אין אומרים שירה
אלא על היין, כי היין בלוע תחלה בענבים
ואחר-כך יוצא מן ההעלם אל הגלוי, והציאה
מן ההעלם אל הגלוי מביאה לידי שמחה, כמו
שיוצאים מאפלה לאורה, שמתחלה החשך
יכסה, ועל-ידי הגלוי - הנה ראו אור גדול,
ותהיה השמחה גדולה לאלקים.

11 **ויש לקשר זה עם ענינו של חג הפסח**
 12 **[כפידוע⁴ ש"שיר השירים" שיהיה לחג**
 13 **הפסח, ובכמה דרושי "שיר השירים" מדובר**
 14 **אודות יציאת מצרים, שעל זה נאמר ב"שיר**
 15 **השירים"**⁵ **קול דודי גו' מדלג על ההרים וגו',**
 16 **וכן אודות מתן-תורה הקשור עם יציאת מצרים,**
 17 **כמו שכתוב⁶ בהוציאך את העם ממצרים**
 18 **תעבדון את האלקים על ההר הזה. וענינו של**
 19 **חג הפסח מתחיל מהשבת שלפניו, שמינה**
 20 **מתברכין כולהו יומין⁷, ובפרט על-פי מה**
 21 **שכתב אדמו"ר הגזן ב'שולחנו'⁸ שנהגו בדורות**
 22 **האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת**
 23 **שלפניו, שקורין⁹ אותו שבת הגדול בגלל הגס**
 24 **גדול שהיה בעשור לחדש, כשקיימו הציווי**
 25 **משכו וקחו לכם גו'¹⁰, שזהו התחלת הענין דחג**

הפסח, ובכמה דרושי מאמרי חסידות הפותחים בפסוקים מתוך "שיר
 השירים" מדובר אודות המשמעות הפנימית של יציאת מצרים,
 שעל זה נאמר ב"שיר השירים"⁵ קול דודי גו' הנה זה בא
 מדלג על ההרים וגו' מקפץ על הגבעות, והרי חג הפסח קשור לענין
 הפסיחה והדילוג, כמסופר בתורה
 שבליל פסח הקדוש-ברוך-הוא פסח
 ודילג על בתי בני ישראל להציל אותם
 ממכת בכורות בה לקו המצרים,
 ובפירוש רש"י על פסוק זה: "משיכה
 זו שאמרת להם שמשכני דודי ורצתי
 אחריו, כן היתה, נושא הייתי אומרת
 לגאולה עד תום ארבע מאות שנה
 שנאמרו בין הבתרים. קול דודי הנה זה
 בא לפני הקץ כמדלג על ההרים ומקפץ
 בגבעות" וכן מדובר במאמרי
 החסידות על פסוקי "שיר השירים"
 אודות מתן-תורה הקשור עם
 יציאת מצרים, כמו שכתוב⁶
 בתורה ביברי הקדוש ברוך הוא למשה
 רבינו בתחילת השליחות להוציא את
 בני ישראל ממצרים בהוציאך את
 העם ממצרים תעבדון את
 האלקים על ההר הזה הר סיני
 שבו ניתנה התורה. וענינו של חג
 הפסח מתחיל מהשבת
 שלפניו, כדברי הוזהר שמינה
 מתברכין כולהו יומין⁷, ממנו,
 מיום השבת, מחברכים כל ימי השבוע
 ובפרט על-פי מה שכתב
 אדמו"ר הגזן ב'שולחנו'⁸
 בשלחן ערוך שחיבר שנהגו
 בדורות האחרונים שהחכם
 דורש לפני הציבור הלכות פסח
 בשבת שלפניו השבת שלפני חג
 הפסח הסמוכה לו, שקורין⁹ אותו
 את השבת שלפני פסח שבת הגדול
 בגלל הגס גדול שהיה
 בעשור לחדש, כשקיימו
 הציווי משכו וקחו לכם גו'¹⁰
 כבש לקרבן פסח לשחטו ביום י"ד

16 **ומבאר אדמו"ר הגזן**
 17 **ב'לקוטי תורה' דרושי מאמרי**
 18 **החסידות על ספר "שיר**
 19 **השירים"**² **שנין ("דדיך**
 20 **קשור עם ענין**
 21 **השמחה, כמאמר רז"ל³**
 22 **בגמרא אין אומרים שירה אלא**
 23 **על היין, כי היין בלוע ונסתר**
 24 **ונעלם תחלה בענבים ואחר-כך**
 25 **כשעושים מהענבים יין יוצא מן**
 26 **ההעלם אל הגלוי, והציאה**
 27 **מן ההעלם אל הגלוי מביאה**
 28 **את האדם לידי שמחה, כמו**
 29 **השמחה שיש לבני אדם שיוצאים**
 30 **מאפלה חושך לאורה,**
 31 **שמתחלה החשך יכסה והוא**
 32 **מעלים ומסתר, ועל-ידי הגלוי -**
 33 **הנה אלה שהיו תחילה שרויים**
 34 **בחיכה ראו אור גדול, ותהיה**
 35 **השמחה גדולה לאלקים.**
 36 **(ב) ויש לקשר זה את ענין היין**
 37 **והשמחה עם ענינו של חג**
 38 **הפסח [כפידוע⁴ ש"שיר**
 39 **השירים" שיהיה לחג הפסח**
 40 **ובקהילות רבות נהוג לאמרו בחג**

(1) שה"ש א, א"ב. (2) בתחילתו (ב, א"ב). וראה גם ד"ה זה באוה"ת שה"ש (שנאמר בחג הפסח תקצ"ח) ע' כ. (3) ברכות
 לה, א. (4) ראה אבודרהם תפלות פסח. רמ"א או"ח סת"צ ס"ו ובמג"א שם ס"ח. שו"ע אדה"ז שם ס"ז. (5) ב, ת. וראה
 לקו"ת שה"ש יד, ג ואילך. (6) שמות ג, יב. (7) זח"ב סג, ב. פח, א. (8) או"ח סתכ"ט ס"ב. (9) ראה שם סת"ל ס"א. (10) בא
 יב, כא.

שבת פרשת מצורע, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בניסן ולאכלו בלילה ובחצות הלילה תהיה מכת בכורות, ובכורי מצרים באו
2 וטענו למצרים שיוציאו את בני ישראל ממצרים כדי שלא תהיה מכת בכורות
3 אבל המצרים לא הסכימו והיתה מלחמה בין המצרים ובכוריהם שָׁנְאוּ הַנֶּסֶם
4 שהיה בעשירי בניסן שבאותה שנה חל בשבת הַתְּחַלַּת הָעֲנָן דְּחַג
5 הַפֶּסַח, וְכִיּוֹן שֶׁקָּבְעוּ גַם זֶה
6 לְזַכְרוֹן לְדוֹרוֹת (לא פֶּעֶשְׁרִי
7 לַחֲדָשׁ, כְּדָרָךְ שֶׁנִּקְבְּעוּ כָּל
8 הַמוֹעֲדִים בְּיוֹם קְבוּעַ בְּחֹדֶשׁ כְּמוֹ
9 חַג הַפֶּסַח בְּט"וֹ נִסָּן, אֲלֵא) בְּשַׁבַּת
10 דְּנִקְאָ, בְּיוֹם בִּשְׂבוּעַ שָׂבוּ הַתְּרַחֵשׁ
11 הַנֶּסֶם כְּמִבְּאֵר הַטַּעַם בְּנִגְלָה
12 דְּתוֹרָה¹¹, כִּי בְּיוֹם זֶה, עֲשִׂירִי בְּנִסָּן,
13 מֵתָה מֵרִים וְלֹא רָצוּ לְקַבֹּעַ יוֹם שֶׁל
14 שְׂמֵחָה וְיִזְכְּרוּן הַנֶּסֶם בְּיוֹם זֶה, הֲרִי
15 מוֹכֵן גַּם בְּפִנְיָמִיּוֹת הָעֲנָנִים,
16 שֶׁהֲעֲנָן דְּמִשְׁכּוֹ וְיָחִו לְכֶם
17 גּוֹי כְּפִי שְׂחֹזֵר וְנִעְזָר מִתְעוֹרָר
18 וְנִמְשָׁךְ וּמִתְגַּלֵּה מִחֹדֶשׁ כְּכֹל שְׁנָה¹²
19 הוּא בְּשַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי הַפֶּסַח שָׂבו
20 נִקְבַּע 'שבת הגדול' על שם הַנֶּסֶם הַגְּדוֹל,
21 מְבַלֵּי לְהַבְדִּיל בְּאִיזָה יוֹם בְּחֹדֶשׁ
22 מִדּוֹבֵר, כִּי חַג הַפֶּסַח הוּא
23 רֵאשׁ הַשְּׁנָה לְרִגְלִים¹³, הֵרָאשׁוּן
24 מִבֵּין שְׁלוֹשֶׁת הַרְגָלִים (חַג הַפֶּסַח, חַג
25 הַשְּׂבֻעוֹת וְחַג הַסּוּכוֹת) וְעֲנָנָן
26 הַרְגָלִים כּוֹלֵם הוּא מוֹעֲדִים
27 לְשִׁמְחָה¹⁴, וְהֲרִי שִׁמְחָה
28 קְשׁוּרָה עִם יִין, כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ
29 וְ"ל אֵין שִׁמְחָה אֲלֵא בִּינְיָן¹⁵,
30 וְכִפִּי שְׁפוֹסֵק אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן
31 הַלֵּכָה לְמַעֲשֵׂה בִּישׁוּלְחָנוֹ¹⁶
32 בִּישׁוּלְחָן עֲרוֹךְ שְׂחִיבֵי שְׁעֵכֶשׁוּ
33 בּוֹמֵן הַגְּלוּת שְׂאִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ
34 קָנִים, אֵין יוֹצֵאִים יְדֵי־חֻבַּת
35 שִׁמְחָה בְּחַגִּים אֲלֵא בִּינְיָן (מֵה־
36 שְׂאִין־כֶּן אֵין שִׁמְחָה אֲלֵא
37 בְּבִשְׂרָ¹⁵, שְׁעֲנָנָן זֶה הוּא
38 בְּעֵקֶר בְּזִמְן הַבֵּית, בְּאֲכִילַת
39 בִּשְׂרַ שְׁלָמִים אֲבָל בּוֹמֵן הוּזָה
40 שְׂתִיית יִין הִיא חֻבָּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר

אכילת בשר). וְלִהְיֵיר מֵהִנְהַגַּת כְּבוֹד־קְדוּשַׁת מוֹרֵי־וְחָמֵי
אֲדָמוֹר שְׁהִיָּה שׁוֹתָה רְבִיעִית יִין כְּכֹל סְעוּדָה שְׁל יוֹם
טוֹב, וְכֵן בִּ'חֹל הַמוֹעֵד, שְׁגַם בּוֹ יֵשׁ הַחַיִּיב דְּשִׁמְחָה מִן
הַתּוֹרָה¹⁷ (וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן בְּהִגָּה¹⁸ בִּישׁוּלְחָן עֲרוֹךְ)
שְׁגַם 'חֹל הַמוֹעֵד' קְרוּי
"מִקְרָא קֹדֶשׁ" לְעֲנֵן קְרָפְנוֹת
ולכן גם בו יש חובת שמחה ושתיית
(יין). וְעֲנָנָן נוֹסֵף בְּחַג הַפֶּסַח
שֶׁמִּדְּגִישׁ עוֹד יוֹתֵר אֵת הַקֶּשֶׁר שֶׁל חַג
זֶה עִם נוֹשֵׂא הַיִּין, שְׁמִצְוָה מְדַבְּרִי
סוֹפְרִים לְשִׁתּוֹת בְּלִיל הַפֶּסַח
אַרְבַּעַת כּוֹסוֹת שְׁל יִין¹⁹.
וְיֵשׁ לְהוֹסִיף תּוֹסֶפֶת חִיּוּק וְהוֹדָגָשָׁה
בְּשִׁכּוֹת דְּפֶסוּק הַנִּלְ"ל כִּי
טוֹבִים דוֹדִךְ מִיּוֹן לְחַג הַפֶּסַח,
דְּהִנְהָ חַג הַפֶּסַח מְלַבֵּד הַיּוֹתוֹ חַג
שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם הֲרִי הוּא שִׁיף גַּם
לְגֵאוּלָּה הָעֲתִידָה לְבוֹא,
כִּידוּעַ²⁰ בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת
שְׂבִיצֵי־אֵת מְצִרִים הֵיָתָה
פְּתִיחַת הַצְּנוּר תְּחִלַּת מֵתָן
הַאֲפִשְׁרוֹת וְסִלִּילַת הַדְּרָךְ גַּם בְּנוֹגַע
לְגֵאוּלָּה הָעֲתִידָה. וְמֵהֲעֲנָנִים
אַחַד הָעֲנָנִים הַמְּיֻחָדִים
שְׂבִגְאוּלָּה הָעֲתִידָה, שְׂאֵז
יְהִיָּה שְׁלֵמוֹת הַגְּלוּי דְּפִנְיָמִיּוֹת
הַתּוֹרָה וְכֹל עֲנֵינֵי הַתּוֹרָה שֶׁכַּעַת הֵם
נִסְתָּרִים וְנִעְלָמִים, יְהִי בְּגִלּוּי (לְאַחֲרֵי
הַקְּדָמַת אַרְיכוֹת הַגְּלוּת
הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא אֲרוֹךְ בְּמִיּוּחַד וְלִכְן
מֵהוּזָה הַכְּנָה רֵאוּיָה לְגִילּוּי גְּדוֹל וְנִעְלָה
בְּמִיּוּחַד, כְּמִבְּאֵר בְּלִקוּטֵי
תּוֹרָה²¹ שְׁכַדִּי לְקַבֵּל תּוֹרָה
הַנִּגְלִית בְּמִתְּן־תּוֹרָה, הִנְהָ דֵי
בְּהַעֲלֵם וְגִלוּת כְּמִשְׁךְ רַד"ו
שְׁנָה, וְהַהֲעֵלֵם וְהַגְּלוּת פִּעְלוֹ זִכְרוֹךְ
וְכִירוּר שֶׁהִי הַכְּנָה וְהַקְּדָמָה לְגִילּוּי שֶׁל
מֵתָן תּוֹרָה וְכַעַת אַרְיכוֹת הַגְּלוּת

הַפֶּסַח, וְכִיּוֹן שֶׁקָּבְעוּ גַם זֶה לְזַכְרוֹן לְדוֹרוֹת (לא
פֶּעֶשְׁרִי לַחֲדָשׁ, כְּדָרָךְ שֶׁנִּקְבְּעוּ כָּל הַמוֹעֲדִים,
אֲלֵא) בְּשַׁבַּת דְּנִקְאָ, כְּמִבְּאֵר הַטַּעַם בְּנִגְלָה דְּ-
תּוֹרָה¹¹, הֲרִי מוֹכֵן גַּם בְּפִנְיָמִיּוֹת הָעֲנָנִים,
שֶׁהֲעֲנָנָן דְּמִשְׁכּוֹ וְיָחִו לְכֶם גּוֹי כְּפִי שְׂחֹזֵר
וְנִעְזָר מִתְעוֹרָר וְנִמְשָׁךְ וּמִתְגַּלֵּה מִחֹדֶשׁ כְּכֹל שְׁנָה¹²
הוּא בְּשַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי הַפֶּסַח שְׂאִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קָנִים, אֵין יוֹצֵאִים יְדֵי־חֻבַּת
שִׁמְחָה אֲלֵא בִּינְיָן (מֵה־שְׂאִין־כֶּן אֵין שִׁמְחָה אֲלֵא
בְּבִשְׂרָ¹⁵, שְׁעֲנָנָן זֶה הוּא בְּעֵקֶר בְּזִמְן הַבֵּית, בְּאֲכִילַת
בִּשְׂרַ שְׁלָמִים) וְלִהְיֵיר מֵהִנְהַגַּת כְּבוֹד־
קְדוּשַׁת מוֹרֵי־וְחָמֵי אֲדָמוֹר שְׁהִיָּה שׁוֹתָה
רְבִיעִית יִין כְּכֹל סְעוּדָה שְׁל יוֹם טוֹב, וְכֵן
בִּ'חֹל הַמוֹעֵד, שְׁגַם בּוֹ יֵשׁ הַחַיִּיב דְּשִׁמְחָה מִן
הַתּוֹרָה¹⁷ (וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן בְּהִגָּה¹⁸
שְׁגַם 'חֹל הַמוֹעֵד' קְרוּי "מִקְרָא קֹדֶשׁ" לְעֲנֵן
קְרָפְנוֹת). וְעֲנָנָן נוֹסֵף בְּחַג הַפֶּסַח, שְׁמִצְוָה מְדַבְּרִי
סוֹפְרִים לְשִׁתּוֹת בְּלִיל הַפֶּסַח אַרְבַּעַת כּוֹסוֹת שְׁל
יִין¹⁹. וְיֵשׁ לְהוֹסִיף בְּשִׁכּוֹת דְּפֶסוּק הַנִּלְ"ל לְחַג
הַפֶּסַח, דְּהִנְהָ חַג הַפֶּסַח שִׁיף גַּם לְגֵאוּלָּה
הָעֲתִידָה, כִּידוּעַ²⁰ שְׂבִיצֵי־אֵת מְצִרִים הֵיָתָה
פְּתִיחַת הַצְּנוּר גַּם בְּנוֹגַע לְגֵאוּלָּה הָעֲתִידָה.
וְמֵהֲעֲנָנִים הַמְּיֻחָדִים שְׂבִגְאוּלָּה הָעֲתִידָה, שְׂאֵז
יְהִיָּה שְׁלֵמוֹת הַגְּלוּי דְּפִנְיָמִיּוֹת הַתּוֹרָה (לְאַחֲרֵי
הַקְּדָמַת אַרְיכוֹת הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן, כְּמִבְּאֵר
בְּלִקוּטֵי תּוֹרָה²¹ שְׁכַדִּי לְקַבֵּל תּוֹרָה הַנִּגְלִית
בְּמִתְּן־תּוֹרָה, הִנְהָ דֵי בְּהַעֲלֵם וְגִלוּת כְּמִשְׁךְ רַד"ו שְׁנָה, וְכַעַת אַרְיכוֹת הַגְּלוּת

(11) שו"ע אדה"ז שם. (12) ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים. הובא ונתבאר בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט. ועוד. (13) ר"ה ד, א. (14) נוסח התפילה וקידוש דיו"ט. (15) פסחים קט, א. (16) או"ח סתקכ"ט ס"ו. (17) שו"ע אדה"ז שם ס"ו. וראה תורת מנחם - התוועדויות חט"ו ע' 45. (18) על גליון השו"ע או"ח ר"ס רמב. (19) משנה פסחים צט, ב. רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ז ה"ז. טושו"ע ושו"ע אדה"ז או"ח סתע"ב ס"ב. (20) ראה סה"מ תש"ח ע' 164.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 היא לפי שלעתיד-לבא יתגלה פנימיות וטעמי התורה ולשם
 2 כך יש צורך בהכנה ובייכוך ארוכים וממושכים יותר).
 3 וענין זה של התגלות פנימיות התורה לעתיד לבוא קשור עם יין
 4 (כלשון הכתוב המובא בתחילת המאמר "דדיך מיין"), פדיוע²¹
 5 בתורת החסידות שייין רומז
 6 לפנימיות התורה, שהיא תורתו
 7 של משיח שיגלה את חלקי התורה
 8 שבזמן הזה הם עדיין נסתרים ונעלמים.
 9 וזהו הטעם הפנימי לכך שהכתוב
 10 "דדיך מיין" בא בהמשך
 11 למה שכתוב לפני-זה בתחילת
 12 הפסוק "ישקני מנשיקות
 13 פיהו", כדפירש כפי פירוש
 14 רש"י דקאי שהכתוב מדבר על
 15 גלוי סוד טעמיה ומסתר
 16 צפונותיה של התורה לעתיד-
 17 לבא, שזהו ענין "טעמי
 18 תורה שלא נתגלו" עדיין
 19 להיותם למעלה מהבנה
 20 והשגה של השכל האנושי המוגבל
 21 (פמבאר באגרת הקדש²²
 22 בספר התניא, שם נאמר: "טעמי
 23 מצוות לא נתגלו והם למעלה מהשכל
 24 וההבנה. וגם באיהו מקומן שנתגלה
 25 ונתפרש איזה טעם המובן לנו לכאורה,
 26 אין זה הטעם המובן לנו לבדו תכלית
 27 הטעם וגבולו אלא בתוכו מלוש
 28 פנימיות ותעלומות חכמה שלמעלה
 29 מהשכל וההבנה"), ויתגלו טעמי
 30 המצוות לעתיד-לבא, שזהו
 31 ענין היין העומק והפנימיות
 32 שבתורה עצמה.
 33 ג) ולהבין מעלת ענין
 34 השמחה (שזהו ענין היין
 35 כמבאר לעיל), דלכאורה, הרי
 36 ענין התענוג בסדר המדריגות של
 37 הכוחות והפעולות של נפש האדם
 38 הוא נעלה יותר מענין השמחה כל כך
 39 את מעלת השמחה (הבאה על ידי היין).
 40 אף הענין הוא, שיש גם מעלה בשמחה לגבי עונג. דהנה,
 41 ענין השמחה הוא באופן של התרחבות והתפשטות²⁴,
 1 היא לפי שלעתיד-לבא יתגלה פנימיות וטעמי
 2 (התורה). וענין זה קשור עם יין (דדיך מיין),
 3 פדיוע²¹ שייין רומז לפנימיות התורה, תורתו של
 4 משיח. וזהו שהכתוב "דדיך מיין" בא בהמשך
 5 למה שכתוב לפני-זה "ישקני מנשיקות פיהו",
 6 כדפירש רש"י דקאי על גלוי סוד טעמיה ומסתר
 7 צפונותיה לעתיד-לבא, שזהו ענין "טעמי תורה
 8 שלא נתגלו" להיותם למעלה מהבנה והשגה
 9 (פמבאר באגרת הקדש²²), ויתגלו לעתיד-
 10 לבא, שזהו ענין היין שבתורה.
 11 ג) ולהבין מעלת ענין השמחה (שזהו ענין
 12 היין), דלכאורה, הרי ענין התענוג
 13 הוא נעלה יותר מענין השמחה²³. אף הענין
 14 הוא, שיש גם מעלה בשמחה לגבי עונג. דהנה,
 15 ענין השמחה הוא באופן של התרחבות
 16 והתפשטות²⁴, שמזה בא ענין ההתחלקות
 17 לריבוי פרטים, והרי ענין ההתחלקות קשור עם
 18 אחרות הפשוטה, כמבאר בתורת חיים' פרשת
 19 נח²⁵ שריבוי ההתחלקות נעשה מצד אמתית
 20 הפשיטות דוקא. ועל-דרך מעלת ספירת הבינה
 21 לגבי ספירת החכמה, שבספירת הבינה דוקא
 22 נעשה ענין התרחבות והתחלקות לריבוי
 23 פרטים, והינו לפי ששרש ספירת הבינה הוא
 24 למעלה מספירת החכמה²⁶. והרי ענין השמחה
 25 קשור עם בינה, שזהו ענין "אם הבנים
 26 שמחה"²⁷. וגם יין הוא בחינת בינה²⁸. וזהו גם
 27 ענין ארבע כוסות, פדיוע²⁹ ששלוש מצות הן
 28 הפנימיות של הכתוב "אם הבנים
 29 המידות שמחה"²⁷. וגם יין המביא שמחה הוא בחינת בינה²⁸.
 30 וזהו ענין השמחה, בחינת בינה גם ענין ארבע כוסות היין ששותים
 31 בליל הסדר, פדיוע²⁹ בקבלה וחסידות ששלוש מצות שבקערת ליל

(21) ראה לקו"ת קרח נד, ד. דרושים ליוהכ"פ סט, ד. אמרי בינה שער הק"ש ספנ"ג ואילך (נב, ג ואילך). (22) סי"ט (קכח, א). (23) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רס ואילך. (24) ראה גם סה"מ תש"ט ע' 131. (25) ע, ב ואילך. (26) ראה תו"א וארא נט, ב. (27) תהלים קיג, ט. (28) ראה תו"ח שמות קלה, ב. (29) פע"ח שער חמץ ומצה רפ"ב (ואילך). שער הכוונות ענין הפסח דרוש ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 זֶה המבואר כאן אודות השייכות של חג הפסח ליצחק, מידת ההתחלקות
 2 שבקו השמאל אינו עומד ב**סְתִירָה לְהִידוּעַ**³³ בקבלה וחסידות ומובא
 3 גם בהלכה **בְּעֵינַי שְׁלֹשָׁה הַמוֹעֲדִים** חג הפסח, חג השבועות וחג
 4 הסוכות **שָׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלוֹשֵׁת הָאֲבוֹת** אברהם יצחק ויעקב, **שֶׁפֶסַח**
 5 **הוא כְּנֶגֶד אַבְרָהָם** (שמירתו היא
 6 מידת החסד **קו הַיְמִינִי**),
 7 **שְׁנֶאֱמַר**³⁴ בתורה שכאשר באו אליו
 8 שלוש המלאכים ונראו כאנשים,
 9 ואברהם אמר לשרה **לוֹשִׁי** בצק
 10 **וְעָשִׂי עוֹגוֹת** היינו מצות כי הדבר
 11 היה בפסח, ואין זה סותר למבואר כאן
 12 אודות השייכות של חג הפסח ליצחק
 13 **כִּי הַשְּׂיִכוּת דְּפֶסַח לְאַבְרָהָם**
 14 הנרמזת בכתוב "לוֹשִׁי ועֵשִׂי עוֹגוֹת",
 15 כאמור, **היא מִצַּד עֵינָי הַמְּצוֹת**
 16 שבפסח **דְּוָקָא**, אָבֵל מִצַּד עֵינָי
 17 הַיָּיִן שֶׁבְּפֶסַח, הֵן מִצַּד הָעֵינָי
 18 **דְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת** של יין, **וְהֵן מִצַּד**
 19 **כְּלָלוֹת הָעֵינָי** הַתּוֹכֵן הַכִּלְי
 20 **דְּ"מוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה"** והשמחה
 21 בכלל ושמחת יום טוב בכלל קשורה
 22 ביין, כמבואר לעיל **(וּבִפְרָט שְׁחַג**
 23 **הַפֶּסַח הוא ראש השָׁנָה**
 24 **לְרִגְלִים, כְּנִל** ולכן בו בא לידי
 25 ביטוי התוכן הכללי של ענין
 26 הַמוֹעֲדִים), **שֶׁיָּד חַג הַפֶּסַח לְקוֹ**
 27 **הַשְּׂמָאל, בִּינָה** שהיא 'אם הבנים',
 28 מקור השמחה **וְגִבּוּרָה** שממנה באה
 29 ההתחלקות, **וְזוֹהוּ גַם שְׁבִגְאוּלָּה**
 30 **הַעֲתִידָה (שְׁשִׁיכָת לְפֶסַח)**
 31 **יאמרו ליצחק (גְּבוּרָה) דְּוָקָא**
 32 **"כִּי אִתָּה אֲבִינוּ"** כי גם בגאולה
 33 העתידה, כמו בפסח, תבוא לידי גילוי
 34 במיוחד מעלת הבינה והגבורה.
 35 **(ד' וַיֵּשׁ לְבָאָר עֵינָי זֶה של מעלת**
 36 השמחה והיין ושייכותם לחג הפסח
 37 ולגאולה העתידה **בְּהִקְדָּים בְּאוֹר מַעְלַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן עַל**
 38 **שְׁלֹשׁ מְצוֹת**, והמעלה היא **לְפִי** שאכילת מצה בליל הפסח היא
 39 מצות-עשה מן התורה, בעוד **שְׁאַרְבַּע הַכּוֹסוֹת** של היין **הֵם מְדַבְּרֵי**
 40 **סוֹפְרִים** מתקנת חכמים **שֶׁגִּדְלָה מַעְלָתָם עַל דְּבַרֵי תוֹרָה**,
 41 **כְּמֵאֵר רַז"ל**³⁵ **חֲמוּרִים וְחִבִּיבִים דְּבַרֵי סוֹפְרִים יוֹתֵר**
 42 **מְדַבְּרֵי תוֹרָה**.
 43 **ובאור הָעֵינָי, דְּהֵנָּה, דְּבַרֵי תוֹרָה וְדְבַרֵי סוֹפְרִים הֵם תוֹרָה**

1 הסדר **הֵן כְּנֶגֶד ג' מוֹחִינ דְּאַבָּא ('חֲכָמָה')**, המוחין נחלקים לשלוש
 2 בחינות חכמה, בינה ודעת. ושלוש המצות הם כנגד שלוש המוחין כפי שהם
 3 בבחינת חכמה הנקראת 'אבא' כי היא הנקודה והמקור הראשוני של המוחין
 4 **וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת הֵן כְּנֶגֶד ד' מוֹחִין דְּאַמָּא ('בִּינָה')** המוחין
 5 נחלקים גם לארבע שהם חכמה בינה
 6 ושתי בחינות בדעת (שורש מידת
 7 החסד ושורש מידת הגבורה), וארבע
 8 הכוסות הם כנגד ארבע המוחין כפי
 9 שהם בבניה הנקראת 'אמא' כי בה
 10 הנקודה הראשונית של החכמה
 11 מסתעפת לפרטים.
 12 **וְכֵן הוא גַם בְּנוֹגַע לְגִאוּלָּה**
 13 **הַעֲתִידָה הַקְּשׁוּרָה עִם חַג**
 14 **הַפֶּסַח (כְּנֶגֶד לְעִיל סַעִיף ב.)**
 15 **דְּהֵנָּה, אֲמָרוּ חַז"ל**³⁰ **בגמרא**
 16 **שֶׁלְעֲתִיד-לְבֹא יֵאמְרוּ לִיצְחָק**
 17 **דְּוָקָא "כִּי אִתָּה אֲבִינוּ"**³¹ (וזה
 18 לשון הגמרא: "אמר רבי שמואל בר
 19 נחמני אמר רבי יותן: מאי דכתיב 'כי
 20 אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו
 21 וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו
 22 גואלנו מעולם שמך'. לעתיד-לבא
 23 יאמר לו הקדוש-ברוך-הוא לאברהם:
 24 בניך חטאו לי. אמר לפניו: ריבונו של
 25 עולם, ימחו על קדושת שמך. אמר:
 26 אימר ליה ליעקב, דהוה ליה צער גידול
 27 בנים, אפשר דבעי רחמי עליהו, אמר
 28 ליה: בניך חטאו. אמר לפניו: ריבונו
 29 של עולם, ימחו על קדושת שמך.
 30 אמר: לא בסבי טעמא, ולא בדודקי
 31 עצה. אמר לו ליצחק: בניך חטאו לי.
 32 אמר לפניו: ריבונו של עולם, 'בני ולא
 33 בניך? בשעה שהקדימו לפניך נעשה
 34 לנשמע קראת להם בני בכורי ישראל,
 35 עכשיו בני ולא בניך?... פתחו ואמרו
 36 'אתה אבינו...'), **וְהָרִי עֵינָיו שֶׁל**
 37 **יצחק הוא מידת גְּבוּרָה (שְׁשִׁרְשָׁה של מידת הגבורה מְבַחֲינָת**
 38 **הַבִּינָה)**³² כמבואר בקבלה וחסידות שהספירות העליונות נחלקות לשלושה
 39 'קוים' כלליים. ימין – שבו הספירות חכמה, חסד, נצח. שמאל – שבו
 40 הספירות בינה, גבורה, הוד. אמצע – שבו הספירות דעת, תפארת (סוד)
 41 **וְהַתְּחַלְקוֹת** נובעת מכך שכל דבר מוגדר בהגדרות המסוימות המיוחדות
 42 לו ודבר הזה נפעל על-ידי מידת הגבורה שענינה הגבלה והגדרה, **וְכֵן"ל**
 43 **שְׂרִיבּוּי הַהֲתַחְלָקוֹת קָשׁוּר עִם אַחַדוֹת הַפְּשׁוּטָה דְּוָקָא. וְאִין**

(30) שבת פט, ב. (31) ישע"י סג, טז. (32) ראה זוהר ח"ב סד, א. ח"ג לט, ב. ובכ"מ. (33) זח"ג רנו, ב. טור או"ח סתי"ז. ועוד.
 (34) וירא יח, ו. (35) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ד. משנה סנהדרין פח, ב. ועוד.

ביאור בדרך אפסר

ביאור בדרך אפסר

שישים, דבר שמורה על מעלות, הָרִי הוּא גם המספר שמונים בְּהַגְבֵּלָה 43
 עֲדִין, והוא לְפִי שְׁגָם הַבְּרִיתוֹת שהיו בתקופה יותר מאוחרת 44
 מהמשנה הָיָו קְרוֹב לְזִמְן הַמְּשֵׁנָה, שְׁעַל זֶה אָמְרוּ חַז"ל³⁹ 45
 בדרשתם על הפסוק האמור ברות, שבוועו נתן לה אוכל ותאכל ותשבע 46
 וְתוֹתֵר⁴⁰ בִּימֵי רַבִּי (וזה לשון 47
 הגמרא: "ותאכל בימי דוד ובימי 48
 שלמה, ותשבע בימי חזקיה, ותותר 49
 בימי רבי, דאמר מר: אהוריריה 50
 (הממונה על הסוסים והפירות) דרבי 51
 הוה עתיר (עשיר יותר) משובר מלכא), 52
 הֵינּוּ, שְׁיַמֵּי רַבִּי רַבִּי יהודה הנשיא 53
 מסדר המשנה הֵם הַמְּשֵׁף לְזִמְן 54
 הַבֵּית כּוֹ' וכיון שהברייתות באו 55
 בהמשך למשנה, הרי הם בריבוי מועט 56
 לעומת המשנה ובהגבלה. אַף עַקֵּר 57
 וְשְׁלֵמוֹת הָרִיבּוּי שֶׁבַתוֹרָה 58
 הוא בְּזִמְן שְׁלֵאֲחֵרֵי־זֶה, 59
 בתקופות מאוחרות יותר מתקופת 60
 המשנה והברייתות שְׁזָהּוּ עֲנִין 61
 "וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר" - אֵלוּ 62
 הַהֵלְכוֹת, שֶׁהֵן מִימְרוֹת 63
 הָאֲמוֹרָאִים, חֲכָמֵי הַגְּמָרָא, 64
 שְׁהַרְיָבוּי שֶׁל דְּבָרֵיהֶם בַּהֲלָכוֹת רַבּוֹת 65
 הוא בְּאֹפֶן שֶׁל בְּלֵי גְבוּל. 66
 וְזָהּוּ גַם מֵה שֶׁכְּתוּב⁴¹ לַגִּבִּי 67
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבּוּנָתוֹ אֵין 68
 מִסְפָּר, לְתַבּוּנָתוֹ דִּיקָא הַפְּסוּק 69
 מְדַיִק ואומר "לתבונתו" (שְׁהַרִּי לֹא 70
 נֶאֱמַר "לְחֻכְמָתוֹ אֵין 71
 מִסְפָּר"), הֵינּוּ שְׁעֲנִין הָרִיבּוּי 72
 בְּאֹפֶן דִּ"אֵין מִסְפָּר" רִיבּוּי בְּלֵי 73
 גְבוּל, הוּא מִצַּד מַעְלַת הַבֵּינָה 74
 דִּיקָא שְׁעֵינָה, כַּאֲמֹר, הַתְּחַלְקֵת 75
 וְהַסְתַּעְפוֹת, וְכִידּוּעַ שְׁעֲנִין 76
 הָרִיבּוּי וְהַתְּחַכְּבָה לֹא גְבוּל 77
 נִמְשָׁף מִבְּחִינַת מְרַחֵב הַעֲצָמֵי 78
 הַמְּרַחֵב הַמוּחֵלֵט, לֹא רַק יַחֲסִית 79
 לְדַרוֹגַת אַחֲרוֹת. 80
 וְזָהּוּ הַשַּׁעַם לְהַמְבָּאֵר 81
 בְּלִקְוֵטֵי תוֹרָה' פְּרֻשֵׁת 82
 פְּקוּדֵי⁴² גוֹדֵל מַעְלַת 'דְּבָרֵי 83
 בְּמוֹבַן הַרוּחָנִי הַפְּנִימִי שְׁזָהּוּ עַל-דֶּרֶךְ 84

1 שְׁכַתְּבָה חֲמֵשֶׁת חוֹמְשֵי הַתּוֹרָה וְתוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה שהיא הפירוש של
 2 תורה שבכתב וההוספות שהוסיפו חכמים על דברי התורה. וְהַחְלוּק הַהִבְדֵּל
 3 שְׁבִינֵיהֶם³⁶, שְׁתוֹרָה שְׁכַתְּבָה הִיא בְּבַחֲנֵינָת 'כָּלֵל' בה באו
 4 מצוות התורה בצורה כללית מבלי לפרט את ההלכות הרבות של כל מצוה,
 5 בְּחִינַת הַחֲכֵמָה שהיא תחילת
 6 התגלות השכל כנקודה כללית אחת
 7 ללא פרטים, וְתוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה
 8 הִיא בְּבַחֲנֵינָת 'פְּרֻט' ובה באו
 9 פרטי ההלכות הרבות, בְּחִינַת
 10 הַבֵּינָה שהיא התחלקות והסתעפות
 11 הכלל והנקודה שבחכמה לפרטים
 12 ופרטי פרטים, ויחס בין תורה שבכתב
 13 (הכלל) לתורה שבעל-פה (הפרט) הוא
 14 כן שְׁכַל פְּרֻטֵי הָעֲנִינִים דְּתוֹרָה
 15 שְׁבַע־לֶפֶה הַבָּאִים בה בצורה
 16 מפורטת ומפורשת כְּלוּלִים
 17 בְּהַעֲלֵם ככללים האמורים בְּתוֹרָה
 18 שְׁכַתְּבָה, וְבָאִים מִהַעֲלֵם אֵל
 19 הַגְּלוּי בְּתוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה.
 20 ובתורה שְׁבַע־לֶפֶה גּוֹפֵא
 21 עצמה, הֵנָּה מְדוּר לְדוּר נִתְסַפֵּף
 22 יוֹתֵר עֲנִין הַפִּירוּט
 23 וְהַתְּחַלְקוֹת, ודברים שכדורות
 24 שעברו היו בתורה שבעל-פה עצמה רק
 25 באופן כללי, באו לידי גילוי ופירוט
 26 מפורש בדורות הבאים וְכַפִּי
 27 שְׁדָרְשׁוּ חַז"ל³⁷ במדרש על
 28 הַפְּסוּק³⁸ שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת
 29 גו', "שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת" -
 30 אֵלוּ הַמְּשֵׁנִיּוֹת, "וְשִׁמּוֹנִים
 31 פִּילְגְּשִׁים" - אֵלוּ הַבְּרִיתוֹת,
 32 "וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר" - אֵלוּ
 33 הַהֵלְכוֹת, שֶׁהֵן מִימְרוֹת
 34 האמרות של הָאֲמוֹרָאִים, וְהֵינּוּ,
 35 שֶׁכְּבָרִיתוֹת שֶׁהֵם לֹאֲחֵרֵי
 36 הַמְּשֵׁנָה ונשנו בתקופה מאוחרת
 37 יותר מאשר המשניות, יִשְׁנֹו עֲנִין
 38 הָרִיבּוּי יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּמִשְׁנֵיּוֹת
 39 ולכן המשניות הם במספר שישים
 40 (מסכתות) והברייתות הם במספר גדול
 41 יותר, שמונים. אֵלֹא שְׁגָם הָרִיבּוּי
 42 דִ"שְׁמוֹנִים", עִם הֵיּוֹתוֹ מִסְפָּר מַעוּלָה וגדול יותר מהמספר

(36) ראה תניא אגה"ק סכ"ט. תו"א שם נז, ד ואילך. ובכ"מ. (37) ראה שהש"ר פ"ו, ט (ב). לקו"ת שה"ש מ, ב. (38) שה"ש ו, ח. (39) שבת קיג, ב. (40) רות ב, יד. (41) תהלים קמו, ה. (42) ו, ד. וראה גם לקו"ת שה"ש ז, א. תו"א שמות נב, ג ואילך. המשך מצה זו תר"ם פ"מ ואילך.

שבת פרשת מצורע, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 קיומם של מצות לא-תעשה הוא באופן ד'שב ואל תעשה',
 2 בדרך השליטה והימנעות מעשייה, כמו "כל חלב וכל דם לא
 3 תאכלו"⁴³, וכיוצא בזה מצוות שקיומן הוא על ידי העדר עשייה.
 4 אָמנם, בְּדַבְרֵי סוֹפְרִים' מצוות ותקנות וסייגים מדברי חכמים 'שָׁנָן
 5 שְׁתֵּי הַמַּעֲלֹת גַּם יַחַד גַּם
 6 המעלה שהאורות הנמשכים הם אורות
 7 עליונים וגם המעלה שהאורות
 8 נמשכים בפנימיות, כפי שממשיך
 9 ומבאר.
 10 דְּהִנֵּה, כְּלָלוֹת הָעֲנִיָּן הַחוּכָן
 11 הכללי ד'דבְרֵי סוֹפְרִים' הוא
 12 עַל-דֶּרֶךְ גְּדָרִים וּסְיָגִים כּו',
 13 שחכמים הוסיפו על דברי התורה,
 14 שְׁזָהוּ כְּעֵין מִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה,
 15 וּמְכַלֵּם מִקוֹם הָרִי הֵם קִיּוּמָם
 16 בפועל ב'קוֹם וַעֲשֶׂה', שְׁזָהוּ
 17 עֲנִיָּן שְׁבַע מִצְוֹת דְּרַבְנָן, כְּמוֹ
 18 גַּר חֲנוּפֵה וְכו', שֶׁהֵם בְּאוֹפֵן
 19 שֶׁל 'קוֹם וַעֲשֶׂה' (ובכאמר הנזכר,
 20 ב'לקוטי תורה' פרשת פקודי, מבואר:
 21 "... וגם ד' מצות דרבנן עם שהם בקום
 22 ועשה מכל-מקום המכוון בהם להרחיק
 23 הרע כנודע מענין נטילת ידים כו'...").
 24 וְזוּהִי מַעֲלַת 'דְּבָרֵי סוֹפְרִים'
 25 (תּוֹרָה שְׁבַע-פְּתָה) עַל 'דְּבָרֵי
 26 תּוֹרָה' (תּוֹרָה שְׁבַע-פְּתָה), שְׁגָם
 27 הָאוֹרוֹת הַנְּעֻלִים שְׁלֹמְעֵלָה
 28 מְהַפְּלִים ואינם מדודים ומגובלים
 29 לפי ערך הכלים שְׁאֵינָם יְכוּלִים
 30 לְבֹא בַפְּנִימִיּוֹת וּבַהֲשִׁגָה כִּי-
 31 אִם בְּדֶרֶךְ הַשְּׁגָת הַשְּׁלִילָה
 32 בְּלִבָּד, הִנֵּה עַל-יְדֵי 'דְּבָרֵי
 33 סוֹפְרִים' נִמְשָׁכִים וְבָאִים גַּם
 34 הֵם אִירוֹת נְעֻלִים אֵלֶּה שְׁבֹרֵךְ כֻּלָּ
 35 הֵם לַמַּעֲלָה מֵהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּכֵלִים,
 36 בְּבַחֲרִינַת תְּפִיסָה בְּכֵלִים. וְטַעַם
 37 הַדְּבָר שְׁבַע-מִצְוֹת מְדַרְבְּנָן הָאוֹר
 38 הַנְּעֻלָה נִמְשָׁךְ בְּכֵלִים הוּא, לְפִי
 39 שְׁדַבְרֵי סוֹפְרִים' הֵם מְבַחֲרִינַת
 40 הַבִּינָה⁴⁴ שְׁעֲנִינָה הַתְּרַחֲבֹת
 41 וְהַתְּחַלְּקוֹת לְרִיבּוּי פְּרָטִים
 42 הַמְּרַחֲבֵם הַעֲצָמִי שֶׁהוּא הַשׁוֹרֵשׁ וְהַמְקוֹר
 43 שֶׁל הַתְּרַחֲבֹת וְהַתְּפַסּוֹת
 44 אֲבָל הוּא 'עֲצָמִי' וְלֹא מְדוּד וּמוֹגֵבֵל
 45 לְפִי הַכֵּלִים בְּאוֹפֵן שֶׁל תְּפִיסָה
 46 בְּכֵלִים כּו' ולמרות המעלה וההפלאה של אורות אלה הם נמשכים
 47 בפנימיות (כמו האורות שבאים במדידה והגבלה).

1 מַעֲלַת מִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה לְגַבֵּי מִצְוֹת-עֲשֶׂה (להלן, מעט מתוך
 2 המבואר שם ב'לקוטי תורה' פרשת פקודי: "... כל הלא-תעשה ענינם גם כן
 3 רק בחינת שלילת דבר המנגד ומסתיר אלקותו ית' ... שאינו עשיית דבר בקום
 4 ועשה, רק להמנע מהדברים הנ"ל שהן המסתירים ומונעים הביטול לאין-סוף
 5 ברוך-הוא כי הן בחינת יש ודבר נפרד
 6 לגמרי היפך האין, לכן הם פוגמים
 7 הביטול ומונעים הביטול מהנפש ... כל
 8 מצות לא-תעשה הוא שלילת ומוניעת
 9 דבר המסתיר על אור אין-סוף ברוך-
 10 הוא וקדושתו ... השגת המהות שנמשך
 11 ע"י קיום מצוות-עשה הנה אור זה
 12 הנמשך ומתגלה הוא רק כמו זיו
 13 והארה לבד לגבי האור הנמשך
 14 ומתגלה ע"י מצות לא-תעשה ... ומהו
 15 יובן גדול מעלות דברי סופרים שהן גם
 16 כן סייגים וגדרים כעין מצות לא-
 17 תעשה "..."), אֵלֶּה שְׁבַע
 18 מִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה עֲצָמִי יֵשׁ גַּם
 19 הַמַּעֲלָה דְּמִצְוֹת-עֲשֶׂה, כְּפִי
 20 שְׁמַמְשִׁיךְ וּמְבַאֵר.
 21 וְהָעֲנִיָּן בְּזָה, דְּהִנֵּה, בְּדַבְרֵי
 22 תּוֹרָה' הַמִּצְוֹת שֶׁהֵן מִן הַתּוֹרָה יֵשׁ
 23 חֲלוּק בֵּין מִצְוֹת-עֲשֶׂה
 24 לְמִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה, שְׁעַל-יְדֵי
 25 מִצְוֹת-עֲשֶׂה שֶׁהֵן בְּקוֹם
 26 וַעֲשֶׂה' קִיּוּמָן הוּא עַל יְדֵי פְעוּלָה
 27 שֶׁל הָאָדָם מִמְּשִׁיכִים מִלְּמַעֲלָה
 28 לְמַטָּה וּמְבִיאִים לְיַד גִּילּוֹי
 29 הָאוֹרוֹת הַמְּתַלְּבְּשִׁים בְּכֵלִים,
 30 שֶׁהֵם אִירוֹת הַמְּאִירִים בְּמִדְיָה
 31 וְהַגְּבֵלָה שְׁיְכוּלִים לְהַתְּגַלּוֹת
 32 בְּבַחֲרִינַת פְּנִימִיּוֹת כִּיּוֹן שֶׁהֵם
 33 מוֹתָאמִים לְפִי הַיְכוּלַת שֶׁל הַכֵּלִי
 34 לְקַלוֹט וְלַחֲכִיל, בְּהֲשִׁגָה מְמַשׁ,
 35 מֵה-שְׁאֵינָן פְּנֵן עַל-יְדֵי זְהִירוֹת
 36 מְעִבִירָה עַל מִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה
 37 מִמְּשִׁיכִים אִירוֹת נְעֻלִים
 38 יוֹתֵר, אִירוֹת שֶׁלֹּא לְפִי עֲרָךְ
 39 הַכֵּלִים, וְכִיּוֹן שְׁאוֹרוֹת אֵלֶּה לֹא
 40 מְדוּדִים וּמוֹתָאמִים לְפִי יְכוּלַת הַכֵּלִים
 41 לְקַלוֹט וְלַחֲכִיל, הִרִי הֵם אִירוֹת נְעֻלִים יוֹתֵר
 42 שְׁאֵינָם יְכוּלִים לְהַתְּגַלּוֹת
 43 בְּפְנִימִיּוֹת וְלַחֲכִיל אֲצֵל הָאָדָם
 44 (הַשְּׁגָת הַחַיּוּב כִּהָאָדָם מְבִינָן אֵת מְהוּת הַדְּבָר), כִּי-אִם בְּאוֹפֵן
 45 שֶׁל הַשְּׁגָת הַשְּׁלִילָה, כִּהָאָדָם מְשִׁיג אֵת הַדְּבָר אֲבָל בְּלִי הַשְּׁגָת
 46 פְּנִימִית בְּמַהוּתוֹ אֵלֶּה רַק בִּידְעָה מִמָּה הוּא מוֹשֵׁלֵל וְמָה אֵינּוּ שְׁלֹכָן

(43) ויקרא ג, יז. (44) ראה תו"א שמות שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וְכֵן הוּא גַם בְּנוֹגַעַת לְפָנֵימִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁבַתְּוֹרָה
2 שֶׁנֶּחֱמָה בָּהּ יֵשׁ אֵת שְׁתֵּי הַמַּעֲלֹת הָאֲמוּרוֹת, מִצַּד אֶחָד הֵיא אֹרֵךְ נֶעֱלָה שְׁלֵמַעֲלָה
3 מִהַתְּלַבְּשׁוֹת וּמִצַּד שְׁנֵי הֵיא בָּאָה בְּהַבְנָה וְהַשְּׂגָה, כְּפִי שְׁמִמְשִׁיךְ וּמַבְאָר.
4 דְּהֵנָּה, יָדוּעַ פְּתָגָם כְּבוֹד־קְדוּשַׁת אֲדָמוֹר (מְהוֹרֶשׁ"ב)
5 נְשָׁמְתוֹ-עֲדָן⁴⁵ (שֶׁאֵמַר עַל עֲצָמוֹ)
6 (אֲז) מָעַן זִיּוּצַט בַּא' זִיף אִינן 1 וְכֵן הוּא גַם בְּנוֹגַעַת לְפָנֵימִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת
7 הַדָּר אִינן מָעַן עֲפָנְט (לְעֲרֻנְט) 2 הַיַּיִן שֶׁבַתְּוֹרָה. דְּהֵנָּה, יָדוּעַ פְּתָגָם כְּבוֹד־
8 דָּעַם 'לְקוּטֵי תוֹרָה' פִּילְט 3 קְדוּשַׁת אֲדָמוֹר (מְהוֹרֶשׁ"ב) נְשָׁמְתוֹ-עֲדָן⁴⁵ אֲז
9 (הָעֵרֶט, הָאֵט) מָעַן עֲצָמַת 4 מָעַן זִיּוּצַט בַּא' זִיף אִינן הַדָּר אִינן מָעַן עֲפָנְט
10 אִינן-סוֹף 5 כִּאֲשֶׁר יוֹשְׁבִים בְּחָדֵר
11 הַפְּרָטִי וּפְתוּחִים (לְדוּמִים) אֵת הַלְּקוּטֵי
12 תוֹרָה, מְרַגִּישִׁים (שׁוֹמְעִים, וְיֵשׁ אֵת)
13 'עֲצָמוֹת אִינן סוֹף'. וְלִכְאוּרָה אִינן 7 מוּבָן, אִיף שִׁיף עֲנָנן שֶׁל תְּפִיסָה בְּעֲצָמוֹת-אִינן-
14 מוּבָן, אִיף שִׁיף עֲנָנן שֶׁל 8 סוֹף שְׁאִינן בְּגֵדֵר הַשְּׂגָה כָּלֵל. אִף הָעֲנָנן הוּא,
15 תְּפִיסָה וְהַשְּׂגָה וְהַרְגֵּשָׁה בְּעֲצָמוֹת- 9 עַל-דֶּרֶךְ שְׁנוֹתְבָאָר לְעֵיל בְּמַעְלַת 'דְּבָרֵי סוֹפְרִים',
16 אִינן-סוֹף שְׁאִינן בְּגֵדֵר הַשְּׂגָה 10 שְׁגַם הָעֲנָנִים שְׁמַצַּד-עֲצָמָם אִינָם יְכוּלִים לְבַא
17 כָּלֵל (כְּלוּמָר, לֹא זֶה בְּלִבְד שְׁאִינן 11 אֲלֵא בְּדֶרֶךְ שְׁלִילָה, נְמַשְׁכִּים עַל-יְדֵי 'דְּבָרֵי
18 מוּשַׁג אֵלֵא הוּא אִפִּילוֹ לֹא בְּגֵדֵר שֶׁל
19 הַבְּנָה וְהַשְּׂגָה)?
20 אִף הָעֲנָנן הוּא, עַל-דֶּרֶךְ 12 סוֹפְרִים' בְּבַחֲיַנַת תְּפִיסָה כְּכֵלִים. וְזֶהוּ גַם
21 שְׁנוֹתְבָאָר לְעֵיל בְּמַעְלַת 'דְּבָרֵי 13 הַתְּדוּשׁ דְּפָנֵימִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁבַתְּוֹרָה,
22 סוֹפְרִים', שְׁגַם הָעֲנָנִים 14 שְׁעַל-יְדֵי לִוְקָחִים עֲצָמוֹת-אִינן-סוֹף כְּכֵלִים.
23 שְׁמַצַּד-עֲצָמָם אִינָם יְכוּלִים 15 וְיִתְרָה מְזָה, שֶׁבְּפָנֵימִיּוֹת הַתּוֹרָה הוּא בְּאוֹפֵן
24 לְבַא לִירֵי גִילוֹי וְלַהֲיוֹת נִתְפָּסִים 16 נֶעֱלָה יוֹתֵר מְאֹשֶׁר בְּ'דְבָרֵי סוֹפְרִים', כִּי מַה
25 בְּשֶׁכֶל הָאָדָם אֲלֵא בְּדֶרֶךְ שְׁלִילָה 17 שְׁנִמְשָׁף כְּכֵלִים עַל-יְדֵי 'דְּבָרֵי סוֹפְרִים' הוּא
26 כִּי הַהֲשָׂגָה הַחַיּוּבִית בְּמַהוּתָם שֶׁל 18 בְּעֲנָנן שֶׁל מַעֲשָׂה, וְהֵינּוּ, שְׁהָאוֹר נִמְשָׁף בְּעֵשִׂיָה
27 דְּבָרִים אֵלֵה הֵיא לְמַעֲלָה מִיְכוּלַת הָאָדָם 19 גְּשָׁמִית, אֲכָל בְּהַשְּׂגָה לֹא נִמְשָׁף הָאוֹר. מַה-
28 לְהַבִּין וְלַהֲשִׁכֵּל, נְמַשְׁכִּים עַל-יְדֵי 20 שְׁאִינן-כֵּן בְּפָנֵימִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּפִי שֶׁבָּאָה בְּהַבְּנָה
29 'דְּבָרֵי סוֹפְרִים' בְּבַחֲיַנַת 21 וְהַשְּׂגָה בְּתוֹרַת הַחֲסִידוּת, נִמְשָׁף 'מְרַחֵב הָעֲצָמִי'
30 תְּפִיסָה כְּכֵלִים וְבַהֲבָנָה וְהַשְּׂגָה 22 דְּעֲצָמוֹת-אִינן-סוֹף בְּהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה.
31 בְּמַהוּתָם וּבְפָנֵימִיּוֹתָם. וְזֶהוּ גַם
32 הַתְּדוּשׁ הַמִּיּוּחַד דְּפָנֵימִיּוֹת
33 הַתּוֹרָה, בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁבַתְּוֹרָה, 23 אֲמָנָם עֲדִין צָרִיף לְהַבִּין הַשְּׁיָכוֹת דְּכָל הַנְּבִל
34 שְׁעַל-יְדֵי לִוְקָחִים רְחוּפְסִים' 24 לְעֲנָנן הַשְּׁמַחָה, דְּלִכְאוּרָה, כִּינן
35 עֲצָמוֹת-אִינן-סוֹף שְׁמַצַּד עֲצָמוֹ 25 שְׁשִׁמְחָה הֵיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הַתְּפִשְׁטוּת (כְּפָנְזָכֵר
36 הוּא אֲכָן לְמַעֲלָה מִהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה 26 לְעֵיל סְעִיף ג), הָרִי זֶה בְּאוֹפֵן שְׁנוֹתְבָאָה מְצִיאֹתוֹ
37 כְּכֵלִים. וְיִתְרָה מְזָה, 27 (כְּשֵׁם שֶׁהַשְּׂגָה בְּאֲלִקוֹת שֶׁהֵיא סַבַּת הַשְּׁמַחָה
38 שֶׁבְּפָנֵימִיּוֹת הַתּוֹרָה הוּא הַיַּיִן 28 הֵיא בְּאוֹפֵן שְׁתוּפְסִים וּמְשִׁיגִים בְּשֶׁכֶלֵהוּ, וְגַם
39 כְּבַתּוּרָה בְּאוֹפֵן נֶעֱלָה יוֹתֵר 29 הַתְּעוֹרְרוֹת הָאֲהָבָה הֵיא בְּבַחֲיַנַת יֵשׁ וְדָבָר מַה, יֵשׁ מִי שְׁאוּהָב), וְלֹא בְּאוֹפֵן
40 מְאֹשֶׁר בְּ'דְבָרֵי סוֹפְרִים', כִּי 30 שְׁמַתְבָּטֵל מְמַצִּיאֹתוֹ לְגַמְרִי⁴⁶. אֲמָנָם, כְּדִי שִׁיְהִיָה עֲנָנן שֶׁל תְּפִיסָה בְּבַחֲיַנַת
41 מַה שְׁנִמְשָׁף כְּכֵלִים וּמַתְּלַבֵּשׁ 31 הָאוֹר הָאֲלִקִי שְׁאִינן לְפִי עֲרָף הַכֵּלִים כָּלֵל (שְׁלִכְנן אִינן נִמְשָׁף אֲלֵא בְּדֶרֶךְ
42 בְּפָנֵימִיּוֹת עַל-יְדֵי 'דְּבָרֵי

(45) תורת מנחם - רשימת היומן ס"ע רכא. וש"נ. (46) ראה גם לקו"ת צו יא, ב. (47) פל"ט - בשיעורים היומיים שלמדו לאחרונה (הובא בלקו"ת פקודי שם, סע"ב).

שבת פרשת מצורע, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 השגת שְׁלִיחָה כו'), צָרִיף לְהִיּוֹת עֲנִין שֶׁל בְּטוּל בְּתַכְלִית
2 דְּנָקָא, כְּמַבְאָר בַּתְּנַיָא⁴⁷ שְׁאֵפִילוּ נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים עוֹבְדֵי
3 ה' בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמֵמוּ בִירָא וּבִאֲהַבָּה הַנְּמַשְׁכּוֹת מִן הַבֵּינָה וְדַעַת
4 דְּגְדוּלַת אֵין־סוּף בְּרוּף־הוּא, רַגְשׁוֹת שֶׁל יֵרֵאת ה' וְאֲהַבַת ה'
5 שֶׁמִּתְעַרְרוֹת בְּלִב כְּתוּצָאָה מֵהַבְּנֵה
6 עֲמוּקָה וְהַתְּבוֹנְנוֹת וְהַתְּקַשְׁרוֹת לְעֵינַי
7 גְּדוּלַת ה' שֶׁהַמְדוּר שְׁלָהֶם שֶׁל
8 נְשָׁמוֹת גְּבוּהוֹת וְנִעְלוֹת אֵלוֹ הוּא
9 בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה הָעוֹלָם שְׂבוֹ כְּבוֹ
10 יֵשׁ נְתִינַת מְקוֹם מְסוּיְמַת לְמִצִּיאוֹת
11 וְלִישׁוֹת שֶׁל הַנְּבִרָאִים שֶׁהוּא גֶן־
12 עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, הִנֵּה בְּעוֹלָם
13 הָאֲצִילוֹת שְׂבוֹ אֵין שׁוּם מִצִּיאוֹת
14 מִלְּבַד הָאֲלֻקוֹת וְהַכֹּל בְּטַל לְאֲלֻקוֹת
15 לְגַמְרֵי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשְּׁכָל
16 וְהַהֲשָׁגָה וְהַהֲבָנָה לְשֶׁכָּל
17 נְבָרָא כו'), לִית מַחְשְׁבַתָּא
18 דְּלֵהוֹן תְּפִיסָא אֵין הַמַּחֲשָׁבָה
19 שֶׁלָּהֶם (שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂבוּעוֹלָם
20 הַבְּרִיאָה, גֶן עֵדֶן הָעִלְיוֹן) תּוֹפְסַת שְׁם
21 כָּלֵל, וְהוּא עוֹלָם הָאֲצִילוֹת מְדוּר
22 לְצַדִּיקִים הַגְּדוּלִים שֶׁעוֹבְדֵתָם
23 הִיא לְמַעְלָה מֵעֵלָה הַרְבֵּה יוֹתֵר
24 נְעִלַת אֵפִילוּ מִבְּחִינַת דְּחִילוֹ
25 וְרַחֲמֵמוּ יֵרֵאָה וְאֲהַבָּה לְאֲלֻקוֹת
26 הַנְּמַשְׁכּוֹת מִן הַבֵּינָה וְדַעַת
27 בְּגְדוּלְתוֹ יְתַבְרַךְ, אֵלָּא
28 עוֹבְדֵתָם שֶׁל צְדִיקִים אֵלוֹ בְּהִיּוֹם
29 בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיְתָה בְּחִינַת
30 מְרַכְבָּה מִמָּשׁ לְאֵין־סוּף
31 בְּרוּף־הוּא בִּטּוּל מוֹחֲלַט כְּמוֹ
32 מוֹרְכָבָה שְׂאֵין לָהּ שׁוּם רִצּוֹן מִשְׁלָה,
33 וְהִיא בְּטֵלָה לְחֻלוּטֵין אֶל הַרוֹכֵב
34 הַמְּנַהֵיג וּמוֹבִיל אוֹתָהּ לִיבְטַל אֵלָּיו
35 כְּמִצִּיאוֹת בִּטּוּל מוֹחֲלַט עַד כְּדִי
36 אֲבוֹדן הַמִּצִּיאוֹת הָאִישִׁית הָעֲצֻמִּית כו').
37 וְיִתְרָה מְזָה, דְּהִנֵּה מַבְאָר
38 בְּלֻקוּטֵי תוֹרָה דְּפָרְשַׁת
39 הַשְּׂבוּעֵי⁴⁸ פִּרְשַׁת 'מְצוּרַע' בְּעֲנִין
40 הַנְּגַעִים שֶׁעֲלִיהֶם מְדוּבֵר בְּאַרְיִכוֹת
41 בְּפִרְשָׁה זוֹ שֶׁסְּפָתָם הִיא מַחְמַת הַסְּתַלְקוֹת 'מוֹחִין דְּאָבָא' בְּחִינַת
42 הַחֲכָמָה אֵינָה מְאִירָה בְּאֵדָם, הֵינּוּ, שְׂיֵשׁ רַק בְּחִינַת 'מוֹחִין דְּאָמָא'
43 (בֵּינָה), שֶׁהוּא עֲנִין שֶׁמִּשְׁמַחָה וְהַהֲתַלְהָבוֹת שְׁעַל־יְדֵי

(48) מצורע כד, ג ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות טומאת מצורע (דרמ"צ ק, ב ואילך). וראה גם אוה"ת פרשתנו (כרך ג) ע' תתכג. (49) ערכין טו, ב. ועוד. (50) ראה זח"ב פז, א. רמב"ן בהקדמתו לפירושו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הגלות, קרוב לגאולה **שְׁעִבּוּדְתֶם** של בני ישראל בתקופה זו שבה יש
 2 העלמות והסתרים רבים מאד **היא באוֹפֵן שֶׁל מְסִירוֹת־נֶפֶשׁ כּוֹ'**
 3 ולגביהם היה משה רבינו בענוה וביטול, ובנוסף להסבר זה, הטעם לענוה
 4 וביטול של משה רבינו הוא), **לְפִי שְׂדַע שְׁזָהוּ** כל המעלות הגדולות
 5 והנפלאות שלו **מֵה שֶׁנִּתְּן לוֹ**
 6 **מְלֻמְעָלָה, וְאֵלוּ הֵיוּ נוֹתְנִים**
 7 **מְלֻמְעָלָה פְּחוֹת נְעִלִים וּמוֹפְלָאִים**
 8 **אֵלוּ לְאָדָם אַחַר, הֵיזָה גַם־כֵּן**
 9 **בְּמַדְרָגָה זוֹ, וְאֶפְשָׁר יִתְּכֵן**
 10 **שְׁהִיָּה מְגַלָּה אֶת הַפְּחוֹת עוֹד**
 11 **יֹתֵר כּוֹ' וְלִכֵּן הִיָּה מִשֶּׁה רַבִּינוּ עֵנוּ**
 12 **וּשְׁפֵל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ. וְעַל־יְדֵי**
 13 **הַתְּבוֹנְנוֹת זֹו** (שהכוחות ניתנו לו
 14 מלמעלה, ואילו היו ניתנים לאחר יתכן
 15 שהיה מגלה את הכוחות יותר) **יֻכַּל**
 16 **כָּל אֶחָד לְהִיּוֹת "עֵנּוּ מְכַל**
 17 **הָאָדָם", אֶפִּילּוּ מִנְּכָרִי (כְּפִי**
 18 **שְׁמוּסִיף אֲדַמּוּ"ר הִזְקֵן בְּסִפְרֵי**
 19 **הַמְּאָמְרִים תַּקְס"ב⁵⁵ שְׁנִדְפַס**
 20 **לְאַחֲרוֹנָה⁵⁶), וְעַל יְדֵי שִׁיבּוּבֵנוּ כִּי**
 21 **כָּל אֶמּוֹנְתּוֹ בְּה' אֶחָד אֵינּוּ**
 22 **מִצַּד עֲצָמוֹ כָּלֵל, אֲלֵא רַק**
 23 **מִצַּד הִירוּשָׁה מְאֻבְרָה כּוֹ'**
 24 **וְלִכֵּן אֵין לוֹ לְהַתְּנִיחַ גַּם בְּעַצֵּם**
 25 **הַעוֹבְדָה שְׁהוּא מֵאֵמִין בְּה'.**
 26 **וַיֵּשׁ לְבָאֵר הַחֲדוּשׁ בְּעֵינָיו**
 27 **הָעֲנִיָּה "מְכַל הָאָדָם"⁵⁷,**
 28 **אֶפִּילּוּ מִנְּכָרִי, דְּהִנְיָה מְצִיאֹתוֹ**
 29 **שֶׁל הַנְּכָרִי שְׁהוּא בְּצִיּוֹר אָדָם**
 30 **וְנִרְאָה בְּחִיצוֹנִיּוֹת כְּמוֹ יְהוּדֵי אֵינּוּ**
 31 **אֲלֵא כְּדֵי שְׁיֻכַּל לְהִיּוֹת עֵנִין**
 32 **הַבְּחִירָה⁵⁸, "וּבְחִירָתָהּ**
 33 **בְּחַיִּים"⁵⁹, כִּי אִם הַדְּבָרִים שֶׁל**
 34 **הַיֶּפֶךְ הַקְּדוּשָׁה לֹא הִיוּ נִרְאִים דּוּמִים**
 35 **לְדְבָרִים שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בּוֹדָאֵי הַשְּׁבַחֲרִיהָ**
 36 **הִיָּתָה בְּטוֹב וּבְחַיִּים בְּהַעֲדֵר אִפְשָׁרוֹת**
 37 **אַחֲרַת וְאִם כֵּן אֵין זֹו בְּחִירָה אֵלֵא הַכֹּרֵחַ**
 38 **אֲבָל מִצַּד עֲצָמוֹ הַנְּכָרִי הוּא**

1 בבניה יש התפשטות והתרחבות של המציאות, ולא ביטול כמו בהאר
 2 החכמה, כמבואר (לעיל). **וְאֵיךְ יִתְּאִים זֶה עִם הַמְּבַאֵר לְעֵיל גּוּדֵל**
 3 **מְעַלֵּת הַשְּׂמִחָה מִצַּד שְׂיֻכּוֹתָהָ עִם פְּחִינַת הַבִּינָה, שְׂעַל־יָדָה**
 4 **מְגִיעִים בְּכַחֲנִית 'מְרַחֵב הָעֲצָמִי' עֵינֵן הַהִתְרַחֲבוּת דְּעֲצָמוֹת־אֵין־**
 5 **סוֹף כּוֹ' וְהוּי לְכַאוּרָה יֵשׁ מְעַלָּה**
 6 גדולה יותר דווקא בביטול ולא
 7 בהתפשטות?
 8 **וַיּוֹכֵן עַל־פִּי הַבְּאוּר בְּתוֹרַת**
 9 **הַחֲסִידוֹת בְּמֵה שְׁכַתּוּב⁵¹ וַיִּסְפּוּ**
 10 **עֲנוּיִם בְּהִנּוּ' שְׂמִחָה, דְּצָרִיף**
 11 **לְהִבִּין הַשְּׂיֻכּוֹת דְּשְׂמִחָה**
 12 **לְעֲנוּהָ, דְּלְכַאוּרָה הֵם קוּיִם**
 13 **הַפְּכִיִּים שְׁהוּי שְׂמַחָה הִיא הַתְּרַחֲבוּת**
 14 **וְהַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל הַמְּצִיאוֹת הָאִישִׁית,**
 15 **וְאֵילּוּ עֵנוּהָ הִיא בִּיטוּל וְהַקְּטִנָּה שֶׁל**
 16 **הַמְּצִיאוֹת הָאִישִׁית, וְלִמָּה אִם כֵּן הַפְּסוּק**
 17 **אוֹמֵר שֶׁהַעֲנוּיִם יוֹסִיפוּ שְׂמַחָה. ?**
 18 **אֵךְ הָעֵנִין הוּא⁵², שְׂעֵנִין**
 19 **הָעֲנִיָּה אֵינּוּ הַשְּׂפָלוֹת מִצַּד**
 20 **פְּחִינַתּוֹ עֵרְכוּ הַנְּחוֹת שְׂאֵינּוּ**
 21 **מוֹצֵא טוֹב בְּנֶפֶשׁוֹ כּוֹ' וְלִכֵּן הוּא**
 22 **עֵנוּ וְלֹא מֵתְנַאֵה כִּי אֵין לוֹ כְּמֵה**
 23 **לְהַתְּנִיחַ, כִּי־אִם שְׂיֵשׁ לוֹ**
 24 **מְעַלּוֹת וַיּוֹדַע אֹתוֹן הוּא מוֹדַע**
 25 **לְמַעַלּוֹת שֶׁלוֹ וְלִטּוֹב שְׁבוּ, אֲלֵא**
 26 **שְׂאֵינּוּ מְרַגִּישׁ וּמִחְשִׁיב אֶת**
 27 **עֲצָמוֹ בְּגַלֵּל מְעַלּוֹתָיו וְלִמְרוֹת**
 28 **מְעַלּוֹתָיו הוּא בְּבִיטוּל וְעֵנוּהָ, וְעַל־**
 29 **דְּרָף מֵה שְׁכַתּוּב⁵³ וְהָאִישׁ**
 30 **מִשֶּׁה עֵנוּ מֵאֵד מְכַל הָאָדָם**
 31 **גּוֹ', וְהִינּוּ, שְׂהֵגֵם שְׂדַע מִשֶּׁה**
 32 **רַבִּינוּ גּוּדֵל מְעַלְתּוֹ מְכַל אָדָם**
 33 **וְהִיָּה מוֹדַע לִכֵּן שִׁישׁ לוֹ מַעַלּוֹת**
 34 **וְיִתְּרוֹת לְגַבִּי כּוֹלֵם, מְכַל־מְקוֹם**
 35 **הֵיָּה מִשֶּׁה רַבִּנוּ "עֵנּוּ מְכַל**
 36 **הָאָדָם", וְטַעַם הַדְּבָר (נוֹסָף**
 37 **עַל הַמְּבַאֵר בְּמְקוֹם אַחֲרָי⁵⁴,**
 38 **בְּחִסְדוֹת שְׂעַקְר הָעֲנִיָּה שֶׁל מִשֶּׁה**
 39 **רַבִּינוּ הִיָּתָה לְגַבִּי דְּרָא**
 40 **דְּעַקְבָּתָא דְּמִשְׁחָא, בִּיחַס לְדוֹר**
 41 **שֶׁל עַקְבוֹת הַמְּשִׁיחַ, הַדּוֹר שְׁבַסּוֹף**

(51) ישע"י (כט, יט. 52) ראה ד"ה ויספו ענוים בה' שמחה תקס"ב (מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' נא ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' כז ואילך. סה"מ עטר"ת ע' צא ואילך. (53) בהעלותך יב, ג. (54) ראה סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרפ"ט ס"ע 215. וש"נ. (55) שבהערה 52. וכ"ה במאמרי אדמו"ר האמצעי שם. (56) בכ"ף מנחם-אב תשכ"ד (המו"ל). (57) ראה תוד"ה ואין - יבמות סא, א. (58) ראה סה"מ תרנ"ו ס"ע שיט. (59) נצבים ל, יט.

שבת פרשת מצורע, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

44 לְמַטָּה באופן כזה שאמנם אין לו מציאות אמיתית והוא 'בציור אדם' רק
 45 לצורך הבחירה, אבל משרשו למעלה נשתלשלה מציאותו למטה כמציאות
 46 בעלת ערך 'להיות מציאות אמיתית וחשובה שעל-ידו יתוסף
 47 בעבודתו של איש הישראלי שיהיה ענו אפילו ביחס אליו
 48 וזה עצמו עושה את מציאותו של
 49 הנכרי מציאות חשובה.
 50 ולאחר שנתבאר (כמאמר המוסגר) ענין
 51 העונה אפילו כלפי הגוי, חוזר לענין
 52 הקודם, לבאר איך עונה שהיא ביטול
 53 המציאות קשורה עם שמחה שהיא
 54 התרחבות והתפשטות המציאות, כפי
 55 שממשך.
 56 והנה, כללות ענין התוכן הכללי
 57 של העונה קשור עם ענין
 58 השמחה, כפי⁵² מצד העדר
 59 הרגשת עצמו כאשר אין לאדם
 60 תחושת ישות עצמית שאינו
 61 מחשיב את עצמו, כתוצאה
 62 מהעונה, הרי יודע שלא מגיע
 63 לו כלום, וכל מה שנותנים
 64 לו - מסתפק בזה ושמח בזה
 65 מאד כו' ולכן ככל שהאדם יותר
 66 עניו, הוא יותר שמח. ומזה מובן
 67 שאמיתית הענין דשמחה
 68 אלקית שהאדם שמח באלוקיו היא
 69 שמחה פשוטה (לא מורכבת
 70 מסיבות שונות) על אלקות, בלי
 71 שום הרגש עצמו, והינו
 72 שהשמחה היא באופן של
 73 בטול עצמותו, ביטול המציאות
 74 האישית העצמית, ששמחתו אינה
 75 מחמת טוב עבודתו כו' אין זו
 76 שמחה בה' בגלל שעבודת ה' של
 77 האדם היא טובה ומשובחת, אלא
 78 רק מצד אלקות עצמו ללא כל
 79 תערובת של תחושה שקשורה באדם
 80 עצמו, ויתרה מזו, לא זו בלבד
 81 שהאדם שמח באלקות אלא
 82 שבאלקות עצמו תהיה
 83 השמחה למעלה כביכול
 84 מהבטול של האדם לגבי עצמותו תבדח, ועל-ידיה נתוסף
 85 כביכול בשם הוי', שזהו הפירוש במה שפתיב ו'יוסף
 86 עניים בהוי' שמחה"⁶³ העונים מסיפים שמחה בהוי', כביכול.

1 מְצִיאוֹת שֶׁל הַעֲדָר, בְּבַחֲנֵת "דֵּין לֹא הִנֵּן לִיה"60, כדברי
 2 המדרש שקודם שברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם הזה בונה עולמות
 3 ומחריבן ואומר עליהם, אלו לא טובים ונאותים לי, וכך הנכרי הוא מציאות
 4 שאינה רצויה לקדוש ברוך הוא, וְאִם כֵּן, שמציאות הנכרי קיימת רק לצורך
 5 הבחירה, ומצד עצמו אין לו מציאות
 6 אמיתית, אִיךָ שִׁיף יתכן שִׁיְהִי
 7 עֲנֵן שֶׁל עֲנָה אֲמִיתִית, עַל-פִּי
 8 'תּוֹרַת אֲמַת', בִּיחֹס לְנִכְרִי
 9 שְׁמֻצִיאוֹתוֹ אֵינָה מְצִיאוֹת
 10 אֲמִיתִית, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן,
 11 למרות שמציאות הנכרי אינה אמיתית
 12 תבונן איש הישראלי היהודי
 13 במציאותו של הנכרי כפי
 14 שהיא בהשואה למציאות
 15 שלו, ומזה יתעורר ברגש של
 16 עונה. ?
 17 אף נקודת הענין בזה, לבאר
 18 איך אפשר לבוא לידי עונה אפילו
 19 ביחס לנכרי והרי הנכרי אינו מציאות
 20 אמיתית שזהו מצד ההתבוננות
 21 בשרש הענינים למעלה כו',
 22 כמבאר⁶¹ בחסידות פענין נחש
 23 הנחשת שכאשר בני ישראל הביטו
 24 בו אזי נשארו בחיים במגיפה, ואמרו
 25 על זה חכמינו ז"ל "וכי נחש ממת או
 26 נחש מחיה, אלא בזמן שישראל
 27 מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים את
 28 ליבם לאביהם שבשמים", אזי הם
 29 זוכים לחיות, ומבואר על כך בחסידות
 30 שעל-ידיה היו ישראל
 31 מסתכלין כלפי מעלה כו'⁶²,
 32 שזהו ענין ההתבוננות
 33 בשרשו של הנחש (וכן של כל
 34 נברא) למעלה, הינו שגם
 35 מציאות הרע למטה דברים
 36 שכפי שנבראו למטה הם מציאות של
 37 רע, הנה בשרשו למעלה -
 38 הוא טוב כו' כי כל מציאות באה
 39 מהקדוש-ברוך-בעצמו (אלא שברובו
 40 מצמצמים והעלמות יכולה להיות
 41 מציאות של רע). ומצד זה מהמבט אל שורש הדברים שלמטה כפי שהוא
 42 למעלה יכולה להיות גם ההתבוננות במציאותו של הנכרי,
 43 הינו בשרשו למעלה כו', שמשם נשתלשלה מציאותו

(60) ראה בר פ"ג, ז. פ"ט, ב. ועוד. (61) לקו"ת חוקת סא, ד ואילך. (62) פירש"י חוקת כא, ת. ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וּבְעוֹמֶק יוֹתֵר, שְׁעַל-יְדֵי עֲנִין הָעֲנָנָה בְּתַכְלִית הַבְּטוּל, נַעֲשֶׂה
2 אֶצְלוֹ אֵצֶל הָאָדָם עֲנִין הַשְּׂמֵחָה שֶׁהִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הֶרְחָבָה
3 וְהַתְּפֹשְׁטוּת כּו', בִּינוֹן שְׁאִין זֶה הֶרְחָבָה וְהַתְּפֹשְׁטוּת
4 דְּהַמְצִיאוֹת שְׁלוֹ וְאֵין כָּן כֹּל בִּיטוּי לַמְצִיאוֹת הָאִישִׁית, שְׁהָרִי אֵינּוּ
5 מְצִיאוֹת לַעֲצָמוֹ כְּלָל, אֶלָּא
6 כָּל מְצִיאוֹתוֹ הִיא הַמְצִיאוֹת
7 דְּלִמְעַלָּה וְהוּא בְּטֵל לֵאלֻקוֹת
8 בְּבִטּוּל מוֹחֻלֵט.
9 (ו) וַיֵּשׁ לְקִשְׁרֵךְ זֶה עִם מְזֻמּוֹר
10 ס"ד בְּתַהֲלִים⁶⁴ הַפֶּרֶק הַמְּתָאִים
11 לַמְּסַפֵּר שְׁנוֹתָיו שֶׁל הֶרְבִּי הַחֵל מִיּוֹם
12 הַחֻלְדָּתוֹ, י"א, נִיסָן בְּשָׁנָה זוֹ, תַּשְׁכ"ה
13 (בְּהַתָּאם לַמְּנַהֵג לוֹמֵר כֹּכָל יוֹם אֵת
14 הַפֶּרֶק הַמְּתָאִים לַמְּסַפֵּר הַשְּׁנַיִם, וְלִמְשַׁל
15 מִי שֶׁמָּלְאוּ לוֹ י"א שְׁנַיִם אוֹמֵר פֶּרֶק
16 י"ד) שְׁפִסְיּוֹמוֹ וְחֻתְמּוֹ שֶׁל פֶּרֶק זֶה
17 הוּא בְּפִסּוֹק יִשְׁמַח צְדִיק בְּהוֹי'⁶⁵
18 גו'⁶⁵, הֵינּוּ, שֶׁהַשְּׂמֵחָה הִיא
19 בְּהוֹי', שְׂמֵחָה פְּשׁוּטָה עַל
20 אֶלְקוֹת, לְלֹא הֶרְגֵשׁ עֲצָמוֹ לֵלֵא
21 תְּחוּשֵׁת יִשׁוּת עֲצֻמִּית מִצֵּד הָאָדָם,
22 לְהִיּוֹתוֹ בְּתַכְלִית הַבְּטוּל,
23 וְהַבִּטּוּל נּוֹבֵעַ מִהִכָּרָה אִמִּיתִית וְעֻמּוּקָה
24 כַּכֵּן שְׁאִין מְצִיאוֹת אַחֲרֵת
25 כְּלָל, כִּי-אֵם הַמְצִיאוֹת דְּהוֹי'⁶⁶
26 בְּלִבְדּוֹ, וּמִצֵּד זֶה בְּגַלּל הַבִּיטּוּל
27 הַמוֹחֻלֵט נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ עֲנִין
28 הַשְּׂמֵחָה בְּאוֹפֵן שֶׁל
29 הֶתְרַחֲבּוֹת וְהַתְּפֹשְׁטוּת, בִּינוֹן
30 שְׂזוּהִי הַשְּׂמֵחָה בְּהוֹי' וְזוֹ
31 הֶתְרַחֲבּוֹת וְהַתְּפֹשְׁטוּת שֶׁאֵינָה סְתִירָה
32 לְבִיטּוּל, כִּי כֹל הַתְּפֹשְׁטוּת נּוֹבֵעַת אֶךְ
33 רוּק מִהַשְּׂמֵחָה בְּהוֹי' וּמִתּוֹךְ תַּכְלִית
34 הַבִּיטּוּל.
35 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּזֶה, דְּהֵנָּה
36 ב'מִדְּרָשׁ תְּהִלִּים⁶⁶ דְּרִשׁוֹ
37 מְזֻמּוֹר זֶה פֶּרֶק ס"ד בְּתַהֲלִים עַל
38 דְּנִיָּאל שֶׁהִשְׁלִיכוֹ דְּרִינּוֹשׁ לַגּוֹב
39 הָאֲרִיּוֹת, שְׁהוֹדִיעַ הַקְּדוֹשׁ-
40 בְּרוּךְ-הוּא לְדוֹד מָה עוֹשִׂין
41 לְדְּנִיָּאל⁶⁷, וְעֲלִיו עַל דְּנִיָּאל
42 הַתְּפֹלֵל דוֹר בְּמְזֻמּוֹר זֶה.

43 וּמִבְּאֵר ב'מִדְּרָשׁ תְּהִלִּים' בְּפֶרֶטִיּוֹת, שְׁכַּאֲשֶׁר הַשְּׂרִים דְּבִירוֹ אֶל
44 הַמְּלָךְ בְּעֶרְמָה וּפְעָלוֹ עֲלָיו לְגִזּוֹר גְּזָרָה שְׁבִמְשָׁף שְׁלוֹשִׁים
45 יוֹם לֹא יִתְפַּלֵּל שׁוֹם אָדָם תְּפַלְתּוֹ לְפָנָי שׁוֹם אֶלְקָה חוּץ
46 מִמֶּנּוּ, וְעֲשֶׂה הַמְּלָךְ כֵּן וְגוֹר אֵת הַגִּיּוּרָה הַזֹּאת, הֵנָּה דְּנִיָּאל הִנֵּה
47 מִתְּפַלֵּל (עַל לְבִיתִיהָ וְכוּיִן
48 פְּתִיחַן לִיהָ בְּעֲלִיתִיהָ נִגְד
49 יְרוּשָׁלַם, וְזִמְנִין תְּלַתָּה בְּיוֹמָא
50 הוּא גו' וּמִצְלָא⁶⁸ נִכְנַס לְבִיתוֹ
51 וְכוּיִן אֵת הַפְּתָחִים בְּעֲלִיהָ כִּנְגֵד
52 יְרוּשָׁלַם וְשִׁלוֹשׁ פְּעֻמִּים בְּיוֹם הִיא
53 מִתְּפַלֵּל) וְאוֹמֵר שְׁמַע אֲלֵקִים
54 קוֹלִי בְּשִׁיחִי⁶⁹, וּכְשֶׁהִיוּ
55 הַשְּׂרִים מְבֻקְשִׁים מִחֻפְשִׁים אֵת
56 דְּנִיָּאל מְצָאוּ אוֹתוֹ עוֹמֵד
57 וּמִתְּפַלֵּל כּו', אָמַר דְּנִיָּאל לְפָנָיו
58 לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוֹנוֹ שֶׁל
59 עוֹלָם, הָרִי הֶרְגִישׁוֹ, תְּסַתְּרִנִי
60 מִסּוּד מְרַעִים מְרַגְּשֵׁת פּוֹעֲלֵי
61 אֲוִן⁷⁰. וּמִמְשִׁיף ב'מִדְּרָשׁ
62 תְּהִלִּים', בִּינוֹן שְׁאֲמָרוּ הַלְשִׁינוֹ
63 עֲלָיו עַל דְּנִיָּאל (לְמַלְךְ), אָמַר
64 לָהֶם דְּנִיָּאל לְשִׁירִים אֵין אֲתֵם
65 נְאֻמְנִין כּו', בִּינוֹן שְׁהִגִיעַ
66 הַמְּנַחָה הַתַּחֲלִיל לְהַתְּפַלֵּל,
67 אָמַר: הָאֵם בְּשִׁבִיל אֵלוֹ
68 הֶרְשָׁעִים אֵינִי מִתְּפַלֵּל
69 (בְּתַמִּיחָה) וְכוּ' וְעַמֵּד וְהַתְּפַלֵּל
70 כְּדוּכּוֹ וַיֵּשׁ לוֹמֵר בְּדִיּוּק שֶׁל
71 הַפְּרִטִים בְּסִיפּוֹר הַמְּדַרְשׁ: בִּינוֹן
72 שְׁהִגִיעַ הַמְּנַחָה, תְּפִלָּה מְנַחָה
73 דְּרוּקָא, אֵף שֶׁהַתְּפַלֵּל דְּנִיָּאל כָּל
74 ג' הַתְּפִלוֹת, מְכַל-מְקוֹם הַמְּאוּרַע

(63 ראה לקו"ת נצבים מח, א. 64) הקאפיטל שמתחילים לאמרו ב"א ניסן השתא (ראה סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1). (65 פסוק יא. 66) הובא גם בפירש"י תהלים סד, ב. וראה גם יל"ש תהלים רמז תשפז. (67) ראה דניאל פרק ו. (68) דניאל שם, יא. (69) תהלים שם. (70) שם, ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 והגם היו דוקא בתפילת המנחה שָׁזְהוּ עַל-דֶּרֶךְ הַמְבֹאֵר⁷¹ בחסידות
2 בַּפִּירוּשׁ המשמעות הפנימית של מֵאָמַר רַ"ן⁷² לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם
3 זְהִיר בַּתְּפִלַּת הַמְנַחָה, שְׁהָרִי אֲלֵיהוּ בְהַר כֶּרְמֶל נַעֲמַד מוֹל נְבִיאִי
4 הַבַּעַל לֹא נַעֲנָה וַיִּרְדֵּה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְהִפֵּר נִשְׂרָף אֲלֵא בַּתְּפִלַּת
5 הַמְנַחָה, שָׁזְהוּ לְפִי שֶׁבַתְּפִלַּת
6 מְנַחָה מוֹדְגָשׁ בְּיִתְרַ עֲנִין 1 שָׁזְהוּ עַל-דֶּרֶךְ הַמְבֹאֵר⁷¹ בַּפִּירוּשׁ מֵאָמַר רַ"ן⁷²
7 הַיְצִיאָהּ מִגְּדָרֵי הָעוֹלָם, 2 לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זְהִיר בַּתְּפִלַּת הַמְנַחָה, שְׁהָרִי
8 כְּשֶׁמִּפְסִיק הָאָדָם כַּאֲמַצַּע הַיּוֹם 3 אֲלֵיהוּ לֹא נַעֲנָה אֲלֵא בַּתְּפִלַּת הַמְנַחָה, שָׁזְהוּ לְפִי
9 בְּאֲמַצַּע עֲסָקְיוֹ וְכוּ' וְעוֹמֵד 4 שֶׁבַתְּפִלַּת מְנַחָה מוֹדְגָשׁ בְּיִתְרַ עֲנִין הַיְצִיאָהּ
10 לְהַתְּפַלֵּל. אָמְרוּ לוֹ הַשֵּׁרִים 5 מִגְּדָרֵי הָעוֹלָם, כְּשֶׁמִּפְסִיק בְּאֲמַצַּע עֲסָקְיוֹ וְכוּ'.
11 (לְמַלְךְ): הָרִי רְאִיתָ בְּעֵינֶיךָ 6 אָמְרוּ לוֹ (לְמַלְךְ): הָרִי רְאִיתָ בְּעֵינֶיךָ וְכוּ', וְלִכְן
12 וְכוּ' שְׁדַנִּיאַל אֵינוֹ מְקִיִּים אֶת הַגּוֹיָה 7 הַוּצָרָה הַמְּלָךְ לְמֶלֶךְ, וְלִכְן הוּצָרָה
13 לְהַתְּפַלֵּל רַק לְמֶלֶךְ, וְלִכְן הוּצָרָה 8 הַמְּלָךְ לְצִוּוֹת לְהַשְׁלִיךְ אֶת
14 דְּנִיאַל לְגוֹב הָאֲרִיּוֹת. וְכַאֲשֶׁר אִירַע הַגָּס שְׁדַנִּיאַל נִצַּל מִן 9
15 הָאֲרִיּוֹת, אָמְרוּ לוֹ (לְמַלְךְ): שְׁבַעִים הֵם 10 הָאֲרִיּוֹת, לִכְךָ לֹא אֶכְלֹהוּ. אָמַר לָהֶם: אִם
16 אִירַע הַגָּס שְׁדַנִּיאַל נִצַּל מִן 11 שְׁבַעִים הֵם, לִכְוֹ וַיִּרְדוּ אִתָּם וְכוּ', בֵּינָן
17 הָאֲרִיּוֹת, אָמְרוּ לוֹ הַשֵּׁרִים 12 שֶׁהַשְּׁלִיכוּם - מִיַּד נֶאֱכָלוּ, שְׁנֹאֲמַר (בְּהַמְשָׁךְ
18 (לְמַלְךְ): שְׁבַעִים הֵם 13 אָמַר לָהֶם: אִם שְׁבַעִים הֵם, (הַמְזֻמָּר⁷³) וַיִּרַם אֱלֹקִים חֵץ פְּתָאוּם גּו', לִכְךָ
19 (הָאֲרִיּוֹת), לִכְךָ לֹא אֶכְלֹהוּ. 14 נֵאֲמַר⁷⁴ לְגוֹב אֲרִיּוֹתָ רְמוֹ אֵינוֹן בְּגִיהוֹן וַנְּשִׂיהוֹן
20 אָמַר לָהֶם: אִם שְׁבַעִים הֵם, 15 וְגו'. וּמִסִּים בְּמִדְרַשׁ תְּהִלִּים הָיוּ: יִשְׁמַח צְדִיק
21 לִכְוֹ וַיִּרְדוּ אִתָּם וְכוּ', בֵּינָן 16 כִּי חִזָּה נֶקֶם וְגו'⁷⁵, וְאוֹמַר: יִשְׁמַח צְדִיק בְּה'
22 שֶׁהַשְּׁלִיכוּם - מִיַּד נֶאֱכָלוּ, 17 וְחֶסֶה בּוֹ וַיִּתְּהַלְלוּ כֹּל יִשְׂרָאֵל לְב⁶⁵. וְהֵינּוּ, שְׁמַח
23 שְׁנֹאֲמַר (בְּהַמְשָׁךְ הַמְזֻמָּר⁷³) 18 שֶׁכְּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה יִשְׁמַח צְדִיק בְּה' גּו', מְקַשֵּׁר
24 וַיִּרַם אֱלֹקִים חֵץ פְּתָאוּם גּו', 19 בְּמִדְרַשׁ עִם מַה שֶּׁכְּתוּב לְעִיל מִיָּגָה יִשְׁמַח
25 לִכְךָ נֵאֲמַר⁷⁴ לְגוֹב אֲרִיּוֹתָ 20 צְדִיק כִּי חִזָּה נֶקֶם גּו'.
26 רְמוֹ אֵינוֹן בְּגִיהוֹן וַנְּשִׂיהוֹן 21 וְהֵעֲנִין בְּזֶה, דְּאָף-עַל-פִּי שֶׁהַעֲבוּדָה הִיא
27 וְגו' לְגוֹב הָאֲרִיּוֹת וְשִׁלְכוּ הֵם בְּגִיהָם 22 בְּאוֹפֵן דִּי-יִשְׁמַח צְדִיק בְּהוֹנִי, הֵינּוּ,
28 וְנִשְׂחִים. וּמִסִּים בְּמִדְרַשׁ 23 שֶׁהַשְּׁמַחָה הִיא בְּהוֹנִי לְבִדּוֹ, לְלֹא הַרְגָּשׁ עֲצָמוֹ,
29 תְּהִלִּים הָיוּ: יִשְׁמַח צְדִיק כִּי 24 מְכַל-מְקוֹם בְּיַחַד עִם זֶה, יֵשׁ גַּם עֲנִין הַשְּׁמַחָה
30 חִזָּה נֶקֶם וְגו'⁷⁵, וְאוֹמַר 25 עַל הַפְּרָעוֹן מִן הַרְשָׁעִים, שָׁזְהוּ אוֹמְרוֹ "יִשְׁמַח
31 וּבַפְּסוּק נוֹסֵף כְּתוּב: יִשְׁמַח צְדִיק 26 צְדִיק כִּי חִזָּה נֶקֶם", אָף שֶׁלְכֹאֲרָה הָרִי זֶה עֲנִין
32 בְּה' וְחֶסֶה בּוֹ וַיִּתְּהַלְלוּ כֹּל 27 הַקְּשׁוֹר עִם הַרְגָּשׁ וְתוֹקֵף מְצִיאוֹתוֹ, וְהֵינּוּ לְפִי
33 יִשְׂרָאֵל⁶⁵ עֲנִין הַשְּׁמַחָה שֶׁל הַצְּדִיק 28 שְׁאִינוֹ מְצִיאוֹת לְעֲצָמוֹ כִּלְל, לְהִיּוֹתוֹ בַּתְּכִלִּית
34 בְּה', כַּמְבוֹאֵר לְעִיל. וְהֵינּוּ, שְׁמַח 29 הַבְּטוּל, עַד שֶׁמְצִיאוֹתוֹ הִיא הַמְצִיאוֹת דְּלִמְעַלָּה,
35 שֶׁכְּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה יִשְׁמַח 30 שְׁלִכְן גַּם הַשְּׁמַחָה עַל הַפְּרָעוֹן מִן הַרְשָׁעִים הִיא
36 צְדִיק בְּה' גּו', מְקַשֵּׁר 31 הַשְּׁמַחָה דְּלִמְעַלָּה. וּכְמוֹ כֵּן הֵעֲנִין דִּי-פְעָמֵי יִרְחֵץ בְּדָם הַרְשָׁעִי" (בְּהַמְשָׁךְ
37 בְּמִדְרַשׁ עִם מַה שֶּׁכְּתוּב 32 הַפְּתוּב⁷⁵), שְׁמַצִּינוֹ עֲנִין זֶה אֲצֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפִיעוּדִים
38 לְעִיל מִיָּגָה לְמַעַל מִמֶּנּוּ, קוֹדֵם
39 לְכֵן, יִשְׁמַח צְדִיק כִּי חִזָּה נֶקֶם
40 גּו'.
41 וְהוֹלֵךְ וּמְבַאֵר אֶת הַקְּשָׁר וְהַשְּׂיִיכוֹת
42 הַפְּנִימִית בֵּין שְׂמַחָה בְּהוֹנִי בְּאוֹפֵן שֶׁל
43 שְׂמַחָה פְּשוּטָה לְלֹא תַעֲרוּבַת עֲנִינִים

(71) סה"מ עזרת" ע' פח. תרפ"ח ע' לו. ועוד. (72) ברכות ו, ב. (73) פסוק ח. (74) דניאל שם, כה. (75) תהלים נח, יא.

שיר השירים גו' כי טובים דודיק מיין

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

למעלה מהגדרים של אור וחושך (ולפניו 'כחשיכה כאורה') ולמעלה מהגדרים של העלם וגילוי, לפניו הגילוי והאור וההעלם והחושך הם בשוה, ועל זה נאמר כי טובים דודיק מיין, שהתגלות בחינת מהותו ועצמותו הנמשך על-ידי תורה ומצות, הרי זה 'טובים מיין' 'טוב' ועדיף יותר מכל אור וגילוי.

אמנם, על-פי המבאר לעיל (סעיף ה) ששאלמות ענין השמחה הוא באופן שהשמחה היא בעצמותו ותברך, שמחת הצדיק בה לבדו ללא כל ענין אישי מצידו, הרי מוכן שיכולים להיות שני הענינים גם יחד, גם אור וגילוי וגם שמחה בעצמותו, היינו שגילוי האור הפועל שמחה (ענין היין) הוא באופן שיש בו באור עצמו גילוי העצמות ('הדיך'). וענין זה יהיה בשלמות לעתיד-לבא, שאז יהיה גילוי העצמות ממש, ויביחד עם זה יהיה (לא רק תכלית הבטול אל העצמותו, אלא) גם ענין ההשגה וה'תפיסה' באופן של התפשטות והתרחבות כו' עד ל'מרחב העצמי', ההתרחבות המחוללת כפי שהיא בעצמותו, שלכן יהיה לעתיד לבוא גם שלמות ענין השמחה והשיר, לא רק 'שיר' סתם אלא "שיר השירים", שקשור גם עם השיר דלעתיד-לבא⁸⁰, כמו שנאמר בשירת הים אז ישיר גו'⁸¹ ואמרו חכמינו ז"ל שמדויק לשון הכתוב "ישיר" בלשון עתיד ולא "שיר" בלשון עבר, למדים שלעתיד לבוא תהיה שוב שירה, שעל זה נאמר⁸² בהגדה של פסח, לגבי לעתיד לבוא "ונודה לך שיר חדש".

1 דהגאולה העתידה לבא, "מי⁷⁶ זה בא מאדום חמוץ בגדים גו' וזו נצחם על בגדי (דמם טפטף על בגדי⁷⁷) וכל מלבושי אגאלתי, שזהו לצורך העלוי שנעשה על-ידי ברור הרע⁷⁸, שזו המשמעות הרוחנית הפנימית של הוצאת הדם מהרעים מצד שרשו למעלה (פנזכר לעיל ששרש הרע למעלה, הוא טוב כו') ולא לצורך אחר.

9 וענין זה של ברור הרע והעלאתו לקדושה נעשה על-ידי מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות באופן ד"כבס ביין לכושו"⁷⁹, 'עקיון וברור' הרע על ידי היין ש'בגדי ישראל מכבסים את הלבושים הנעשים מנעשה המצות שיהיו נקיים וזכים ולא מגושמים על-ידי שמחה של מצוה, שעל-ידי זה נמשך לעתיד-לבא להיות היעוד האמור לעיל על הקדוש-ברוך-הוא "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים" וגו', שהוא ענין לבישת בגדי נקם להפרע מן הרשעים כו'.

13 וזהו שיר השירים גו' כי טובים דודיק מיין, דהנה, מבאר ב'לקוטי תורה'² שהשמחה הקשורה עם ענין היין היא מצד גילוי האור שלאחריו ההעלם כו' (פנזכר לעיל), וממשיך לבאר, שקמי עצמותו ותברך, הנה גם אור וגילוי זה שנה עם החשך כו', ועל זה נאמר כי טובים דודיק מיין, שהתגלות בחינת מהותו ועצמותו הנמשך על-ידי תורה ומצות, הרי זה "טובים מיין". אמנם, על-פי המבאר לעיל (סעיף ה) ששאלמות ענין השמחה הוא באופן שהשמחה היא בעצמותו ותברך, הרי מוכן שיכולים להיות שני הענינים גם יחד, היינו שגילוי האור הפועל שמחה (ענין היין) הוא באופן שיש בו גילוי העצמות ('הדיך'). וענין זה יהיה בשלמות לעתיד-לבא, שאז יהיה גילוי העצמות ממש, ויביחד עם זה יהיה (לא רק תכלית הבטול, אלא) גם ענין ההשגה באופן של התפשטות והתרחבות כו' עד ל'מרחב העצמי', שלכן יהיה גם שלמות ענין השמחה והשיר, שקשור גם עם השיר דלעתיד-לבא⁸⁰, אז ישיר גו'⁸¹, שעל זה נאמר⁸² "ונודה לך שיר חדש".

32 וזהו שיר השירים גו' כי טובים דודיק מיין, דהנה, מבאר ב'לקוטי תורה'² שהשמחה הקשורה עם ענין היין היא מצד גילוי האור שלאחריו ההעלם כו' (פנזכר לעיל) כשם שהיין עצמו היה תחילה בהעלם בענינים ואחר כך יצא מההעלם אל הגילוי, וממשיך לבאר, שקמי לפני, לגבי עצמותו ותברך, הנה גם אור וגילוי זה שנה עם החשך כו', כי מאחר שהקדוש-ברוך-הוא בעצמו הוא

(76) ישע"י סג, א-ג. (77) מצויד עה"פ. (78) ראה גם סה"מ תרכ"ט ע' קצ. (79) ויחי מט, יא. וראה תו"א ויחי מז, א. אוה"ת נ"ך ע' רצט. סה"מ תרכ"ט שם. (80) ראה תרגום לשה"ש א, א. הובא באוה"ת שה"ש ח"א ע' א ואילך. (81) בשלח טו, א ובפירוש"י. (82) הגש"פ ברכת "אשר גאלנו". וראה תו"ה ה"ג ונאמר - פסחים קטז, ב (ממכילתא עה"פ).